IKT.sz: 528 / KI-1-8/2025

Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola
Vas Vármegye

GÓLYAFÉSZEK GYERMEKOTTHONA
GENCSAPÁTI

Szakmai Program

2025

Az intézmény főbb adatai:

Megnevezése: Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola Vas Vármegye
Székhelye: 9700 Szombathely
Címe: Kiskar u. 3. I. em. 26.
Postacíme: 9700 Szombathely, Pf. 112.
Telefonszáma: 94/393-306
Email cím: vasmegyeigyvk@vmgyvk.hu.
TB törzsszáma: 13259-6
Adószám: 15420260-1-18
Statisztikai számjele: 15420260 8790 312 18
AHT-I azonosító: 750398
OM szám: 201559
PIR szám: 420264

Telephelyek:

	Telephely megnevezése	**Telephely címe**
1	*Írott-kő Gyermekotthon Kőszeg*	*9730 Kőszeg, Kiss János utca 31.*
2	*Bóbita Lakásotthon Külső Férőhely Szombathely*	*9700 Szombathely, Rohonci út 64. VI/28.*
3	*Millennium Külső Férőhely Ikervár*	*9756 Ikervár, Ifjúság utca 12.*
4	*Írott-kő Külső Férőhely Kőszeg*	*9730 Kőszeg, Űrhajósok útja 19/A IV/12.*
5	*Ernuszt Kelemen Gyermekotthon Külső férőhely Gencsapáti*	*9721 Gencsapáti, Hunyadi út 406.*
6	*Százholdas Pagony Különleges Gyermekotthon Rum*	*9766 Rum, Kastély park 2. A ép.*
7	*Millennium Speciális Gyermekotthon és Általános Iskola Ikervár*	*9756 Ikervár, Kossuth utca 2.*
8	*Ernuszt Kelemen Gyermekotthon Gencsapáti*	*9721 Gencsapáti, Bem József utca 9.*
9	*Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti*	*9721 Gencsapáti, Alkotmány utca 19.*
10	*Borostyánkő Gyermekotthon Kőszeg*	*9730 Kőszeg, Kórház utca 5/A.*
11	*Bóbita Lakásotthon Szombathely*	*9700 Szombathely, Vörösmarty M. utca 11.*

Gólyafészek Gyermekotthon alapadatai:

Intézményegység neve: Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola Vas Vármegye Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti
Címe: 9721 Gencsapáti, Alkotmány u.19.
Elérhetősége: Telefon: 06 94/505-103
Szolgáltatások megnevezése: személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátás, otthont nyújtó ellátás
Férőhelyek száma: *2x*8 fő különleges gyermekotthoni csoport; 2x12 fő átlagos, különleges, speciális és kettős ellátási szükségletű gyermekotthoni csoport, összesen 40 fő

1. A gyermekotthon jellemzői

Gyermekotthonunkszervesen illeszkedik a lakókörnyezetbe, tekintve, hogy már 60 éve a település meghatározó intézménye.
Négy gyermekotthoni csoporttal működik.

1. A gyermekotthon 1., 2. csoportja (különleges gyermekotthoni csoport Bogyó és Babóca) biztosítja **16 fő 0-3 éves korú gyermek** otthont nyújtó ellátását.
2. A gyermekotthon 3. csoportja (Kincsesház Csoport) **12 átlagos, különleges, speciális és kettős ellátási szükségletű gyermek** teljes körű ellátását biztosítja.
3. A gyermekotthon 4. csoportja (Mézeskalács Csoport) **12 átlagos, különleges, speciális és kettős ellátási szükségletű gyermek** teljes körű ellátását biztosítja.

A gyermekotthon működési rendjét a növendékek igényeihez és szükségleteihez igazítja.

2. Címe

Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola Vas Vármegye Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti, 9721 Gencsapáti, Alkotmány u.19.

3. Telepítés

A Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti Vas vármegye megyeszékhelyének vonzáskörzetében elhelyezkedő Gencsapáti Község központi részében foglal helyet. A gyermekotthonjól megközelíthető, vonattal, busszal. Az intézmény 1500 méteres körzetében található iskola, óvoda.
Az intézmény évtizedek óta ebben a helységben működött, így az ott élők a gondoskodásban részesülő gyermekeket el- és befogadták.
Munkatársainknak és az elhelyezésre kerülő gyermekeknek a már működő kapcsolatokat (iskola, helyi önkormányzat, egészségügyi szolgáltatók) ápolni kell, illetve fontos törekedni további kapcsolatok kiépítésére.
A községben a kulturális és sportolási lehetőségek gyermekeink számára elérhetőek.
A szükséges pszichológiai, gyógypedagógiai ellátások, szakemberek, a közeli megyeszékhelyen rendelkezésre állnak.

4. Infrastruktúra

A Gyermekotthon csoportjai különálló épületekben helyezkednek el.
A különleges gyermekotthoni csoport (csecsemőcsoport) a gyermekek számára csoportszobával, külön elkerített játszóhellyel és szobarésszel, levegőztetővel, terasszal, kerttel, a terápiás célú foglalkozásokhoz (pszichológiai, gyógypedagógiai) szükséges helyiséggel felszerelt.
A gyermekotthoni részben külön fürdőszobás szobák és kiegészítő helyiségek állnak rendelkezésre.
A gyermekotthoni csoportok 170 m2-es alapterülettel rendelkeznek. A nevelői szoba mellett 5 gyermekszoba, nappali, nemenként és emeletenként külön fürdő-WC, mosókonyha, konyha-étkező és kamra található. Az étkezőből nyílik a közel 20 m2-es terasz. Az otthonokban lehetőség van mozgássérült gyermekek fogadására is, itt rámpa és mozgássérülteknek megfelelő nyílászárók segítik a közlekedésüket.
A gyermekek ellátásához szükséges biztonságos, célszerű berendezési és felszerelési tárgyak, eszközök.
A gyermekotthoni csoportok épületei egymás mellett helyezkednek el a közúttól és a szomszédok élterétől kerítéssel elhatároltan. Az épületek közrefognak egy füvesített udvarrész, amely alkalmas a gyermekek levegőztetésére, játékra, sportolásra.

5. Személyi feltételek

A gyermekotthon szakmai személyzete létszámában jelenleg megfelel a 15/1998. (IV.30) NM rendeletben előírt jogszabályi feltételeknek. A gyermekotthonban dolgozók kiválasztása során az előírt szakképesítés mellett, hogy személyiségüket tekintve alkalmasak legyenek a feladat ellátására. Szakmai identitásuk erősítése érdekében a kötelezően előírt képzéseken túl folyamatos esetmegbeszéléseket és belső továbbképzéseket biztosítunk számukra.

6. Szakmai programunk lényege

Alapdokumentum, mely a nevelést szolgálja, s tartalmazza a csoportokban folyó nevelés általános célját, alapelveit, módszereit a gyermeki jogok mindenek felett történő elvének betartása mellett.
A Gyermekeink védelmében elnevezésű informatikai rendszerben nyilvántartott gondozási nevelési tervekben személyre szabottan határozzuk meg a szükségesnek ítélt, javasolt nevelési célokat, alapelveket, feladatokat és módszereket.

7. Gyermekotthonunk céljai

A befogadott gyermekek részére teljes körű ellátás biztosítása (lakhatás, élelmezés, tisztálkodás, ruházkodás, oktatás, egészségügyi ellátás, játék, szabadidős és sportolási lehetőségek stb.)
A gyermek családi környezetéből történő kiemeléséből fakad lelki megrázkódtatásának enyhítése, kezelése.
Kapcsolattartás segítése, elmélyítése szülővel, vagy más hozzátartozóval.
A gyermekek személyiségének fejlesztése, növelése.
A gyermekek szocializációs színvonalának emelése,
Felkészítés az önálló, kiszolgáltatottságtól mentes életre.
A dolgozók kiégésének megakadályozása, szakmai fejlődésük elősegítése.

8. Ellátási szükségletek

Átlagos szükséglet
A gyermekvédelmi szakellátásba kerülő átlagos szükségletű gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat. A rendszerbe kerülést követően, a kezdeti trauma feldolgozását követően, a gyermekek jól motiválhatóak feladataik ellátására, kötelezettségeik elvégzésére az életkori sajátosságaiknak megfelelő viselkedésre. Ők a normál pedagógiai eszközök, módszerek alkalmazásával jól kezelhetők, fejleszthetőek.

Különleges ellátási szükséglet
Gyermekotthoni csoportjaink alkalmasak a koruk miatt különleges ellátást (0-3 éves) valamint különleges ellátást igénylő gyermekek ellátására, így a sajátos nevelési igényű – kivéve középsúlyos értelmi fogyatékos – és a tartósan beteg nevelésbe vettek esetében.

Speciális ellátási szükséglet

A lakásotthoni csoportjaink befogadják a speciális ellátási szükségletű gyermekeket, amennyiben a speciális szükséglet ellátása az OGYSZB véleménye alapján lakásotthoni keretek között továbbra is megoldható, és a gyermeknek nem szükséges a központi speciális gyermekotthoni elhelyezés.

A speciális ellátási szükségletű gyermekek integrált nevelésének lehetősége lakásotthonainkban korlátozott. Nevelői munkánk során tekintettel kell lennünk a csoport minden tagjára, így amennyiben a speciális szükségletű gyermek a környezete számára veszélyeztető magatartást tanúsít, szükséges a gondozási hely változtatásának kezdeményezése.

Kettős ellátási szükséglet

A sajátos nevelési igény miatt különleges ellátási szükségletű gyermekek, akik OGYSZB véleménye alapján speciális ellátási szükségletűek is, kettős szükséglettel bírnak.

A különleges ellátást igénylő, a speciális ellátási és a kettős ellátási szükségletű gyermekek együttes integrálása az ún. átlagos ellátási szükségletű gyermekek mellett kellő mérlegeléssel oldható csak meg.

A különleges és speciális ellátást igénylő gyermekek köréből a meglévő szakmai és tárgyi feltételeknek megfelelően gyermekotthonunk képes az integrált nevelési feladatok ellátására.

A sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit figyelembe véve:

A csecsemő és kisgyermekek teljes körű ellátását a kisgyermek egyéni szükségletének megfelelően végezzük el.

Biztosítani tudjuk a tanulásban akadályozott és sajátos nevelési igényű gyermekeknek, hogy a képességeiknek megfelelően kijelölt oktatási intézményben tegyenek eleget tanulmányi kötelezettségeiknek.

A növendékek képességeik függvényében ismerjék meg, sajátítsák el, és normakövetéssel alkalmazzák az emberi együttélés, a társas érintkezés alapvető szabályait, a köznapi helyzetnek megfelelő magatartási szokásokat.

A képességeikhez mért műveltségelemek elsajátításával készüljenek fel, váljanak alkalmassá a segített felnőttkori életlehetőségekre.

Neveltjeink életkörülményeinek, életlehetőségeinek normalizálása, érzelmi életük harmonikusságának biztosítása, testi-lelki egészségük megőrzése.

Természetesebb, nyitottabb, családias életmód kialakítása.

A sajátos életteret és élete végéig permanens fejlesztést igénylő gyermek cselekvőképes, szocializációjában aktívan résztvevő ember formálása.

9. A gyermekotthon fő szakmai feladatai

A gyámhatóság, rendőrség, határőrség, illetve egyéb beutaló szerv által ideiglenes hatállyal elhelyezésre kerülő gyermekek befogadása és ellátása.

A nevelésbe vett gyermek teljes körű ellátása, nevelése, fejlesztése, szükségletének megfelelően.

Az elhelyezésre kerülő gyermekek támogatása az átélt krízishelyzet feldolgozásában pszichológus, vagy mentálhigiénés szakember bevonásával.

A gondozási, nevelési, étkezési, egészségügyi rekreációs, és esetkezelő szolgáltatások rendszerének, a napi életgyakorlatnak a megszervezése a csoportok összetételének, adottságainak figyelembevételével.

Lelki traumát elszenvedett gyermek (kiemelés, súlyos veszélyeztetés okozta lelki sérülések) lelki gondozása.
A gyermekek vallási gondozása, támogatása, nevelése felekezeti hovatartozás szerint.
Hatékony és széleskörű kapcsolattartás biztosítása a gyermekvédelemben dolgozó társintézményekkel, nevelési és oktatási intézményekkel, munkahelyekkel, támogatókkal (gyermekjóléti szolgálat, gyámhatóságok, rendőrség, iskolák, kollégiumok, üzemek, gyermekpszichiátria stb.).
Elfogadáson, belátáson alapuló, kötődéses, emocionális alapokon is álló kapcsolat kiépítése a gondozó(k) és a gondozott(ak) között. Legyen olyan felnőtt, akihez minden problémájával bizalommal fordulhat (segítő, patronáló kapcsolat).
A gyermekek családba történő visszahelyezésének, vagy további elhelyezésének előkészítése.
Dolgozók szakmai továbbképzése helyi és akkreditált képzések keretében (esetmegbeszélések kéthetente, szupervízió, önképzések, csoportértekezletek).

10. A gyermekotthoni nevelésünk alapelvei

Az érzelmi biztonság elve(különösen a csecsemőcsoportban), aminek feltétele a gyermekotthonon belül állandó, stabil meleg kapcsolatrendszer kialakítása jól ismert felnőttekkel, ezen belül kiemelt jellegzetes formájú és tartalmú kapcsolat egy személlyel.
Az életkornak megfelelőtesti fejlődés elősegítésének, a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítésének elve.
A gyermek egyéni fejlődési üteme tiszteletben tartásának elve.
A szellemi és testi fejlesztés folyamatosságának elve.
Az egyéni különbözőségek figyelembevételének elve.
A közösségi támogatás által való nevelés elve.
A prevenció és a korrekció elve.
A hatékony kommunikáció és kapcsolattartás fejlesztésének elve.
A motivációk fejlesztésének elve.
A csoport működési feltételei fejlesztésének elve.
A közös szabályalkotás és resztoratív közösségformálás elve.
A team-munka fontosságának elve.
Rendszerelvű segítségnyújtás elve.
A kompetenciahatárok betartásának elve.

11. Nevelési módszereink, munkaformáink (egyéni és csoportos), szervezeti formáink

A sikeres nevelés feltétele a jól átlátható és ösztönző nevelési környezet, a kis lépésekben, fokozatosságra épülő haladás, a gyakori ismétlés, a konkrétság.
A különböző tevékenységi formák szélesítik a gyermekek ismereteit, tapasztalatai körét, sokoldalú gyakorlási lehetőséget, megerősítést adnak. Fejlesztik a tájékozódó képességet, növelik a kompetenciaérzést, alakítják az alkalmazkodó készséget, toleranciát
A helyes viselkedési formák gyakorlása folyamatos a közös tevékenységek, közlekedési eszközök használata, kulturális programok során. Az általános erőnlét, a testmozgás iránti igény fokozását, az egészség megőrzését célozzák a sportfoglalkozások, strandlátogatások, kirándulások. Önállóságuk, felelősségtudatuk, segítőkészségük alakul az önkiszolgálási -, házi-, házkörüli teendők ellátásával. Az együttes tevékenységek segítségével közösségtudatuk, együvé tartozási érzésük formálódik.

A megszerzett ismeretek újszerű, változatos formában kerülnek alkalmazásra a kirándulások, táborozások idején. Környezetük állapota iránti igényességük, esztétikai érzékük, saját ízlésviláguk fejeződik ki a környezetük rendezése, tisztántartása folyamán.

Beavatkozásaink legyenek: következetesek, tudatosak, szakmailag megalapozottak, empatikusak, gyermekközpontúak, türelmesek, határozottak.

Az SNI neveltjeink különleges igényei minden pedagógiai eljárásban megjelennek:
- nagyobb mértékű differenciálást,
- speciális eljárások alkalmazását,
- kiegészítő, korrekciós, fejlesztő, rehabilitációs célú, cselekvésközpontú módszereket kívánnak.

Az értelmileg akadályozott gyermekek tanítása: „életgyakorlatot" segítő cselekvésekútján hatékony.

A csecsemő és kisgyermekek ellátásának módszerei, eszközei
- Felmenőrendszer, csoport-és helyállandóság,
- Folyamatos gondozás fontossága,

Felmenőrendszer, csoport - és helyállandóság
Gyermekotthonunkban alapkövetelmény, hogy minden kisgyermeknevelő folyamatosan ugyanabban a gyermekcsoportban dolgozzon, alkalomszerűen se legyen más gyermekcsoportba beosztva, s ugyanúgy alkalomszerűen se gondozza a gyermeket más a csoport kisgyermeknevelőin kívül.

Ezért elsőrendű követelmény, hogy az otthonban működő gyermekcsoporthoz tartozó feladatokat mindig ugyanazok a gondozónők egymást váltva lássák el, akik betegség, szabadság ideje alatt egymást helyettesítik.
A **csoport állandó összetétele** azt jelenti, hogy a gyerekek egész intézeti tartózkodásuk alatt kisgyermeknevelőikkel együtt maradnak.

Folyamatos gondozás fontossága
A folyamatos gondozás lényege az, hogy a **gondozási folyamatok egymásutánja** köré csoportosítjuk az egész napirendet. A folyamatos ellátás alapszabálya, hogy a kisgyermeknevelő minden gyermeket **csak annyiszor vesz fel, ahányszor az ellátás szempontjából szükséges.** Nem veszi fel részműveletekhez, hanem amikor felvette, elvégez vele mindent, ami akkor a gyermek számára szükséges.
A folyamatos gondozás lehetővé teszi, hogy egy-egy gyermek nyugodt játékát, alvását **ne kelljen** hol étkezés, hol tisztába tevés vagy egyéb gondozási művelet miatt **megszakítani.**
A folyamatos gondozás másik előnye, hogy a **kisgyermeknevelő** viszonylag hosszabb időt tölt zavartalanul egyfolytában **„intim" kettesben egy-egy gyermekkel.** Ennek a szervezési rendnek további előnye, hogy a kisgyermeknevelő egész napját **egyenletesen kitölti a gondozási műveletek folyamatos láncolata.** Nyugodtan kapkodás nélkül, teljes odafigyeléssel fordulhat az éppen soron lévő gyermek felé.

Helyes technika
Az otthonban gondozott sokfajta gyermeknek a legkisebb résztennivalókat is szakszerűen megoldó, **helyes technika** biztosíthatja a kellő gondozási színvonalat. A helyes technika fontos része, hogy a kisgyermeknevelő minden mozdulata, amellyel a gyermekhez nyúl

mindig nagyon finom legyen úgy, hogy közben a csecsemő teljes **biztonságban érezze magát.** Amikor a kisgyermeknevelő a gyermek testi szükségleteit elégíti ki, azt úgy kell tennie, hogy annak módja a csecsemőnek és kisgyermeknek kellemes érzést okozzon.

Egységes technika
A csecsemő és a kis gyermek csak akkor tud beilleszkedni a körülötte lévő világba, ha környezetének minél több tényezője **állandó.** Ezért az otthonban tevékenykedő gondozónők folyamatosan megbeszélik, egyeztetik, megfigyelik a legaprólékosabb munkafolyamatokat is.

Egységes alapértékek
Munkánk alapértékeinek a következőket tartjuk:
- a gondozott gyermekek iránti felelősség,
- magas szakmai színvonalon végzett munka,
- empátia, tolerancia, másság elfogadása.

Kiszolgáló tevékenységek
A gondozás nevelés magas szintű biztosítása érdekében a kiszolgáló tevékenységeknek (konyha, tejkonyha, takarítás stb.) teljes összhangban kell működniük az otthon összes tevékenységével.

A gyermekotthoni csoportokban a következő általános eszközökkel dolgozunk:
Bizalom, mint a segítő kapcsolat alapkövének elve.
Személyes példamutatás, sajátélmény.
Kérés, utasítás, követelés.
Szóbeli közlés módszerei, kommunikáció.
Feladatok gyakoroltatása.
Ellenőrzés, értékelés, önértékelés.
Élménypedagógiai programok, rendezvények, hagyományőrzés, egyéb, az intézmény életével összefüggő rendszeres és eseti jellegű programok.
Tapasztalatcsere (gondozók és gondozottak közös látogatása más megyék társintézeteiben).
Intézmény fórumai (lakásotthoni megbeszélés a gyermekek bevonásával, lakásotthon-team, értekezlet, csoportvezetői megbeszélés, érdekképviseleti fórum stb.)
Egyéni esetkezelés, mentorálás, csoportos beszélgetések, kötetlen beszélgetések, terápiás jellegű programok
Vérszerinti családdal való kapcsolattartás, indokolt esetben családlátogatás.

12. Felvétel, befogadás a Gyermekotthonba

A befogadás a gyermek számára a lehető legoptimálisabban történjen. A gyermeknek legyen módja mielőbb megismernie a Gyermekotthon működését, a gyermekeket és a személyzetet a sikeres beilleszkedése érdekében.
A befogadás folyamatának aktív résztvevői legyenek a szülők és más kapcsolattartásra jogosult személyek. (ha ez releváns, és hozzátartozó nem veszélyezteti a gyermek fejlődését).
A befogadási folyamatban a gyermek fokozatosan ismerkedjen meg a gyermekotthoni élet szokásaival, szabályaival.
A befogadási folyamat előkészítésének és megvalósulásának valamennyi érintett fél bevonásával kell megvalósulnia.

A nevelő az újonnan érkező gyermek befogadását megelőzően tájékoztatja a már ott élő gyermekeket az érkezés időpontjáról, felkészíti a közösséget az új gyermek érkezésére, és együttműködésüket kéri a beilleszkedés megkönnyítéséhez.
A gyermeket az otthonban megfelelően előkészített személyére szabott környezet fogadja.

A befogadási folyamat leírása:

- Gyermeket a csoportba csak gyámhatóság határozata alapján – előzetes egyeztetés után – fogadhatunk be.
- A beutaló szerv az elhelyezés lehetőségét a gyermekotthon vezetőjével egyezteti, aki tájékoztatja a csoportot a gyermek érkezéséről.
- A befogadást végző kolléga átveszi a gyermekkel érkező iratokat, személyes tárgyait, ruházatát, egyéb felszerelését.
- A csoportvezető nevelő az elhelyezést követően szóban, majd az előírt nyomtatványon írásban értesíti a szakszolgálat gyermekvédelmi ügyintézőit a nyilvántartásba vétel érdekében.
- A csoportvezető nevelő a szülővel, illetve az ügyintézőkkel együttműködve hivatali úton gondoskodik a gyermek hiányzó iratainak beszerzéséről.
- A szükséges adatok beszerzését követően az elhelyezést követő hónap első napjától megigényli a gyermek családipótlékát. Az elhelyezés megszüntetése, illetve a gyermek gondozási helyének megváltoztatását követően gondoskodik az intézmény címére érkező családi pótlék későbbi jogosult számára történő átadásáról.
- Az adminisztrációs teendőkkel párhuzamosan történik a gyermek elhelyezése, életterének elfoglalása. A gyermekfelügyelők számba veszik személyes tárgyait, ruházatát, melyekről - a biztonságos megőrzés érdekében - leltár készül.
- A csoportvezető nevelő - távollétében az általa megbízott munkatárs - egyéni beszélgetést folytat a gyermekkel addigi életéről, szokásairól, családi kapcsolatairól.
- Életkorának, állapotának megfelelő szinten megismertetik a csoport házirendjével, a napirenddel, az ott folyó munkával.
- Tájékoztatást kap a hozzátartozóival történő kapcsolattartás lehetőségéről, arról, hogy hacsak a beutaló határozat másképp nem rendelkezik - korábbi kapcsolatait továbbra is ápolhatja.
- A befogadást követően a gyermek, és annak gyermekvédelmi gyámja (ha van) bevonásával megtervezésre kerülnek az elhelyezés időtartama alatt elvégzendő feladatok (kapcsolatfelvétel a gyermekjóléti szolgálattal, nevelési-oktatási intézménnyel, a felülvizsgálathoz szükséges szakértői vizsgálatok feltételeinek biztosítása, felzárkóztatás, további iskoláztatással kapcsolatos teendők)
- A befogadás és a gyermek integrálódása egy folyamat, melyben az intézmény kollégái folyamatos visszajelzéseket adnak egymásnak és a gyermekotthon vezetőnek, a közösen kitűzött célok érdekében.
- A gyermeket megbízott munkatárs segítse a beilleszkedésben. Legyen a gyermeknek egy „felnőtt pártfogója" a csoportban, aki a többieknél még inkább odafigyel a gyermek állapotváltozásaira, lelki rezdüléseire, tüneteinek változásaira.

Egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése és gondozása:

A nevelésbe vétel esetén mindenkor elkészítjük az egyéni gondozási- nevelési tervet („Terv"),mely jogszabály által szabályozott GYVR-ben történik. A Terv elkészítésének célja, hogy a napi feladatokat lépésről lépésre meghatározva segítsék a gyermek gondozását-nevelését ellátó személyt a szülőhelyettesítő feladatok ellátásában. Egyéni elhelyezési tervre épülve annak kézhezvételétől számított 30 napon belül kell elkészíteni az egyéni gondozási-nevelési tervet. A Gondozási-nevelési terv elkészítésének gazdája, szervezője és

adminisztrátora a csoportvezető-nevelő, aki a Terv elkészítésébe bevonja a gyermekvédelmi gyámot, a gyermekfelügyelőket, valamint a gyermekkel kapcsolatban dolgozó különböző szakembereket is. (pszichológus, iskolai osztályfőnök, gyermekjóléti szolgálat menedzsere stb.). Az egyéni gondozási-nevelési terv kidolgozása során - életkorának megfelelően - magát az érintett növendéket és lehetőség szerint a szülőt is bevonjuk.
A Terv elkészítésében figyelemmel kell lenni:

- a gyermek életvitelére, szokásaira,
- lelki állapotára, mentálhigiénés és pszichés ellátására,
- a gyermek testi, egészségügyi ellátására, (általános orvosi ellátás, kötelező és javasolt védőoltások, fogorvosi ellátás, látás-, hallásvizsgálat és egyéb, az életkornak megfelelő kötelező és javasolt szűrővizsgálatok stb.),
- gyermek személyiség állapotára,
- egyéni szükségleteire, igényeire (étkezés, öltözködés, viselkedés, életstílus stb.)
- gyermek szocializációs állapotára, fejlesztésére (társadalmi értékek, szokások megismertetése, erkölcsi értékrend közvetítése/alakítása, családi életre nevelés, önállóságra nevelés, felelősséget vállaló szexuális életre történő felkészítés stb.)
- tanulmányaira (kiegészítő tanulási segítség; pl. korrepetálás, speciális oktatási igények)
- életpálya, munkára nevelés,
- nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozására,
- szabadidős, hobbi, sport tevékenységére
- családi és rokoni kapcsolataira, kapcsolattartására
- személyes kapcsolatok, barátságok ápolása
- a gyermekkel és szülőjével (törvényes képviselőjével) folytatott személyes beszélgetés során szerzett tapasztalatokra,
- a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat által készített egyéni elhelyezési tervre.

Az egyéni gondozási-nevelési terv nem egy befejezett nevelési stratégia, hanem egy életállapothoz igazodó, folyamatosan fejlesztett a gyermekkel és az őt körülvevő szakemberekkel közösen kidolgozott, egyénre szabott dokumentum.
A tervet folyamatosan gondozni kell. Ennek felelőse a csoportvezető-nevelő és a gyermekvédelmi gyám.

13. Elbocsátás

A növendék elbocsátását szigorúan egy folyamatként értelmezzük. Ez azt jelenti, hogy az esetleges hazagondozást, vagy más intézménybe, utógondozói otthonba való gondozást fokozatosan kell a gyermek, vagy fiatal felnőtt közreműködésével megszervezni. Az „átgondozás" feladatát a csoportvezető nevelő végzi a gyermekotthoni teammel közösen.
Növendékeink állapota miatt a folyamat hosszabb lehet. Fokozottan kell figyelni a gyermek visszajelzéseire az átszoktatáskor. A folyamatba be kell vonni azokat a szereplőket, akik fogadják növendékünket; nevelőszülő, gyermekotthoni nevelő, szülők, szociális intézmény gondozói, utógondozó stb.

14. A gondozás, nevelés elemei

Nevelési szolgáltatások

A gyermekotthoni nevelési szolgáltatások elemei azok a szolgáltatáscsoportok, amelyek a napi életgyakorlathoz kapcsolódva, és abba építve lehetővé teszik a gyermekotthoni „életmód terápia" sikeres megvalósítását.
A gyermekotthoni ellátásban a gondozás, nevelés folyamata keretében egyrészt biztosított a teljes körű ellátás valamennyi eleme, másrészt a napi életrend alakítása és működtetése során a gyermek értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődése és családi életre, önálló életre való felkészítése.
Célunk, hogy a gyermek elfogadja élethelyzetét, biztonságban érezze magát. Érezze, hogy a felnőtt közösség elfogadja, támogatja, számíthat rájuk. A gyermek érezze, hogy van beleszólása az életét, helyzetét meghatározó döntésekbe, részt vehessen a szabályok kialakításában is. Odatartozónak érezhesse magát, tapasztalja, hogy van helye a gyermekközösségben, a tágabb közösségben, vannak külső kapcsolatai. Közvetlen környezete számára megfelelő, kellően személyes élettér vegye körül, alakításában és fenntartásában tevőlegesen részt vehessen. Megőrizhesse identitását, származásával, nemzetiségi, etnikai hovatartozásával a befogadó közösség tisztában legyen, vallását akaratának megfelelően gyakorolhassa. A gyermek ismerje jogait és kötelezettségeit, tudjon velük élni, elérhetőek legyenek számára az érdekeit képviselő szakemberek, szerveződések, fórumok.

Környezeti és személyi állandóság

Alapvető fontosságú, hogy a gyermekeket körülvevő környezet állandóságot, biztonságot nyújtson számukra – csak ennek alapján várható el a sikeres beilleszkedés, a helyzetének megértése, elfogadása, és a gondozása, nevelése folyamatában az aktív közreműködése (az általános elvárásoknak való megfelelés).

- A gyermekcsoport szervezése a gyermekotthoni szakmai team kompetenciája; Mindig figyelembe kell venni, hogy milyen életkorú, szükségletű gyermekek élnek már az adott gyermekcsoportban, hogy a kialakult közösségbe hogyan illeszthető(k) be az újonnan érkező gyermek(ek). A gyermekek költöztetése, a gyermekcsoport átszervezése csak nagyon indokolt esetben történhet meg, amit mindig megelőz egy team megbeszélés. A gyermekekkel dolgozó valamennyi munkatárs bevonása szükséges a változó helyzet lépéseinek megtervezéséhez, a gyermekekkel való közléséhez és a megvalósításhoz. A csoport tagjait is közösen tájékoztatják a várható változásokról, ismertetik velük – képességeiknek, koruknak megfelelően – az okokat és a várható lépéseket, következményeket.
- A gyermek iskolatípuson és fokozaton kívüli iskolaváltásait csak abban az esetben támogatja a nevelő, engedélyezi a gyám, ha az a gyermek érdekét szolgálja, elkerülhetetlenül szükséges, illetve a gyermek maga kéri. Feladat, hogy a változást a gyermek megértse, elfogadja, partner legyen. Ezáltal konfliktusok, nézeteltérések előzhetők meg, sőt, szorosabbá válhat a nevelő és a gyermek kapcsolata.
- Elvárható, hogy a személyzet a csoportban tartósan állandó legyen. A szakmai team feladata, hogy olyan módon működjön, ami megtartja a tagokat, segíti minden egyes szakember egyéni és csoport szintű munkavégzését, vagyis az együttműködést. Nem csak a személyi állandóság, hanem a szakemberek közötti személyes kapcsolat minősége – a szakmai team légköre – is meghatározó a gondozásban élő gyermek biztonságérzetét tekintve.
- Gyermek távozása a csoportból, vagy felnőtt távozása az otthonból mindig hatással van a gyermekek és felnőttek életére, közérzetére. Minden ilyen, a gyermekközösség életére ható eseményt csoportszinten kell kezelni. A változásra felkészítik mind a távozót – mi vár majd rá, hogyan alakul az élete, mind az otthonban maradókat – kimondhatja a gyermek az érzéseit, átbeszélnek, tisztáznak minden kérdést, ami felmerül. A közös búcsúzás – elengedés mellett kerül sor szükség, igény szerint egyéni beszélgetésekre.

- A meglévő egyensúly, egység felbomlása, átalakulása következtében számítani lehet arra, hogy amennyiben nem sikerül beszélgetések segítségével feldolgozni a helyzetet, a gyermekek a viselkedés szintjén megmutatják majd a helyzettel kapcsolatos érzéseiket, véleményüket (gyakran nem tudatosan). Ilyenkor a team felkészülten támogatja a gyermeket vagy akár az egész csoportot a változáshoz való alkalmazkodásban.
- A csoportból, a gyermekotthonból távozó gyermek számára felajánlható, hogy a továbbiakban is tartsák a kapcsolatot – amennyiben erre a gyermeknek igénye van, és az érte felelős személy ezzel egyetért, hozzájárul.

Otthonos jellegű lakhatás, a személyes tér biztosítása

A családot pótló környezetnek a gyermek számára otthonosságot kell közvetíteni, ami a napi megpihenést, biztonságos és jó hangulatú időtöltést jelenti számára.
Ennek elemei: a gyermek egyéniségét, érdeklődését megmutató módon lehetséges a lakószoba, a csoporttér berendezése, díszítése. Az egyediség érdekében a szobák falait a gyerekek a saját készítésű vagy vásárolt dísztárgyak elhelyezésével díszíthetik a stílusosság és az esztétikai összehangoltság figyelembe vételével.
A csoport valamennyi tagja aktívan közreműködik az élettér alakításában, és az otthonos és ápolt környezet fenntartásában.
Az otthonosság, esztétikus környezet fenntartása érdekében:

- A nevelő haladéktalanul intézkedik a megrongált berendezési tárgyak, bútorok kijavításáról.
- Gondoskodnak arról, hogy a gyermeknek legyen a lakócsoportban intim tere, saját használatú bútora, ahol a személyes tárgyait elhelyezheti, megőrizheti. Ilyen módon biztosított, hogy a gyermek magánál tarthassa, viselhesse az otthonról hozott, családtagjaitól kapott ruháit, gyarapíthassa, kiegészíthesse emléktárgyait, játékait, egyéb dolgait. Nagyobb értékű személyes tárgyak biztonságos elhelyezését (pl. kerékpár) a nevelő oldja meg.
- A gyermek levelezésének, internet használatának bármilyen jellegű és bárki általi korlátozása, cenzúrázása, megfigyelése kizárólag a gyermek veszélyeztetése esetén megengedett (a gyermektől sem felnőtt, sem gyermek levelet nem vehet el, a gyermek levelét nem bonthatja fel, nem ismerheti meg annak tartalmát, nem ismertetheti a nyilvánosság előtt). Fontos azonban, hogy a nevelési közeg (nevelő, gyermekfelügyelő) figyeljen a gyermek külső kommunikációjára, beszélgessenek a gyermekekkel az internetes „lét" jellegzetességeiről, veszélyeiről.
- A gyermek internet használatának korlátozásáról a nevelő a gyermekotthoni stábbal és a gyermek gyermekvédelmi gyámjával együtt dönthetnek. A döntés megalapozottságát bizonyítani kell, arról feljegyzést kell készíteni. A döntésről, és annak okairól a gyermeket tájékoztatni kell. A döntésről a gyermekjogi képviselőt is tájékoztassuk!
- Amennyiben jelzi a gyermek, hogy nem találja valamely személyes tárgyát, használati eszközét, tulajdonát, a gondozó közösen kísérletet tesz az eltűnés körülményeinek felderítésére, az elveszett tárgy felkutatására, megtalálására.
- Az együttélési szabályok között rögzítik, hogy a másik saját közvetlen életterét senki nem zavarhatja, egymás személyes tárgyait és szokásait tiszteletben tartják.

Tanulási teljesítmény, művelődés segítése

A tankötelezettség teljesítése a gyermek kötelessége, érdeke, a gyermekvédelmi gyám és a gondozási hely felelőssége. A gondozásban élő valamennyi gyermek és fiatal a képességeinek megfelelő oktatási, nevelési intézményben kerül beíratásra. Az iskolai előmenetelben, az eredményes tanulásban a gyermeket több szakember is támogatja: a nevelő és a csoportban

dolgozó valamennyi munkatárs. Az egyéni gondozási-nevelési tervben meghatározott feladatmegosztás szerint segítik a gyermeket a napi tanulásban, képességeinek és készségeinek a fejlődésében, a hiányos ismeretek pótlásában. A sikerélmények megélése érdekében szoros kapcsolatot tartanak az oktatási intézmény illetékes munkatársaival – tanárok, fejlesztő- vagy gyógypedagógus, egyéb szakember.

- A napi iskolai oktatást követően a délutáni tanulás megkezdése előtt elegendő időt (életkortól, személyiségjellemzőtől függően megfelelő időt) hagynak a gyermek számára a kikapcsolódáshoz.
- Segítő, támogató nevelői magatartást tanúsít a nevelő a gyermekek iskolai munkája kapcsán.
- A gyermeknek, fiatalnak megtanítják, segítik kialakítani a tanulás, iskolai felkészülés szokásrendszerét, a tanulási idő meghatározásától a tanulási módszereken át a rendszeres tanulási tevékenységekig.
- Napi gyakorlat az életrendbe illeszkedően: elegendő idő a tanulásra, felkészülésre, megfelelő környezet biztosítása, a gyermek számára szükséges eszközök használata.
- A nevelő szükség szerint felügyeli a gyermek tanulását, a felkészülés menetét, együtt tanul vele, kezdetben ő osztja be a tanulási időt és a pihenő időt számára. A szokásrendszer kialakulásával, az életkor előre haladásával ezt lehetőség szerint maga a gyermek végezze, teljesítse egyre önállóbban.
- A nevelő törekedjen a gyermeket a helyes feladatmegoldás felé irányítani, vezetni, elérni, hogy a gyermek maga találja meg a megfelelő választ: megfigyeli, hogy mi okoz nehézséget, abban segít, ami a gyermek számára nehezen vagy egyáltalán nem megy, buzdítja a gyermeket a feladatmegoldásra. Segíti a gyermeket különféle tanulási technikák megtanításával.
- Szükség szerint szituációs helyzetben gyakoroltatja a nevelő a gyermekkel a beszámolást, szóbeli felelést, szereplést. A nyelvi kifejezőkészség fejlesztésére eszközként használja a drámajátékot, az éneket, zenét, a rajzot, képzőművészetet.
- A nevelő/ gyermekfelügyelő/ gyermekvédelmi asszisztens kiemelt feladata a tanórához szükséges felszerelések, taneszközök megőrzésének, rendbe tételének, előkészítésének ellenőrzése; felügyeli, hogy a gyermek felkészülten (elkészített házi feladattal, megtanult ismeretanyaggal, megfelelő felszereléssel) érkezzen az iskolába.
- A gyermeket a szakértői véleményekben megjelölt fejlesztési területekre fókuszálva, valamint megfogalmazott javaslatokra alapozva szükség szerint, heti rendszerességgel (egyéni és kiscsoportos formában) korrekciós fejlesztésben kell részesíteni.
- A gyermekkel rendszeresen beszélgessen a nevelő az iskolai előmenetel, tanulás, továbbtanulás, szakmaszerzés fontosságáról későbbi életminősége, életkörülményei szempontjából.
- Olyan kirándulásokat, sétákat kell szervezni, ahol a látottakat a gyermek összekapcsolhatja az iskolában tanultakkal: felhívják és felkeltik a gyermek figyelmét az érdekességekre. Különböző feladatok adásával rávezetik az összefüggések meglátására, megértésére.
- A gyermek számára hozzáférhetővé teszik a számítógépet, lehetőség van a gyermek informatikai tudásának fejlesztésére.
- A nevelő lehetőséget biztosít könyvtár-, múzeum-, színházlátogatásra, kiállításokon, hangversenyen való részvételre.

Habilitáció-rehabilitáció, fejlesztő pedagógia

A nevelési folyamatában, a sérült személyiség fejlesztése egységes, komplex folyamatként értelmezhető, melyben az ismeretek nyújtása, a különböző képességek fejlesztése, a

jártasságok és készségek kialakítása közben, azokkal kölcsönhatásban, együtt történik a sérült funkciók és funkcionális rendszerek korrigálása, átszervezése, a ki sem alakultak szisztematikus kiépítése, a további (következményes, másodlagos) sérülések megelőzése, az egész személyiség egyensúlyba hozása, a fokozatos önálló életvezetés kialakítása. Mindez a társadalmi integráció biztosítása érdekében történik.

- A habilitáció hiányzó szocializációs készségek szisztematikus kiépítését, megtanítását, kifejlesztését jelenti: pl. udvariassági formák hiányosságai, étkezési formák hiányosságai, ágyak megvetése, ágyneműk használata, idő és pénz beosztás stb.
- A rehabilitáció rosszul szocializált viselkedésformák korrigálását, társadalmi normák újratanulását jelenti: pl. mások tulajdonának tiszteletben tartása, önkontroll fejlesztése az agresszivitás-indulatkezelés terén, az iskolakerüléshez-csavargáshoz hozzászokott életvezetés megszüntetése stb.

Tehetséggondozás

A nevelőnek figyelemmel kell kísérni, hogy milyen képesség- és készségterületen, tevékenységben mutat a gyermek tehetséget.
A kiemelkedő képesség felismerésében kéri az iskolai pedagógusok, a gyermekotthonban dolgozó segítő szakemberek, valamint a szülő segítségét, véleményét.
A gyermek tehetsége kibontakozásához a gondozó megadja a szükséges segítséget (különóra, szakkör, edzés megszervezése, foglalkozásoson való részvétel támogatása). A nevelő hozzásegíti a gyermeket ahhoz, hogy tehetségét a nyilvánosság előtt megmutathassa.

Pályaorientációs támogatás

A gyám, nevelő, pszichológus, fejlesztőpedagógus és a szülő, család közös felelőssége, hogy a gyermek, fiatal, olyan szakmát, pályát válasszon, ami képességeinek és érdeklődésének a leginkább megfelel. Az érintett szakemberek között feladatmegosztás szükséges. Ezen kívül külső szakember, szervezet is bevonható, bevonandó a megfelelő választáshoz, döntéshez, valamint az iskolával célszerű egyeztetni és együttműködni ebben a kérdésben.
A nevelő törekszik megismerni a gyermek pályamotivációit, bizonyos pályaterületekre irányuló nagyobb fokú érdeklődését.
A nevelő, a gyermekvédelmi gyám segíti a gyermeket a pályaválasztásban: pályaismeretet közvetít, a pályaválasztás szempontjából adekvát személyiségjegyeket tudatosan fejleszti.
A pályaismeret közvetítésére, a reális pályaválasztás támogatására a gondozó figyelemmel kíséri, hogy a gyermek lakóhelyén vagy annak közelében milyen képzettségekre, szakmákra mutatkozik munkaadói igény, munkahelyi kínálat (információforrást jelenthetnek a munkaügyi központok szakemberei, a helyi újság álláshirdetései stb.) elviszi a gyerekeket szakmai bemutatókra, munkahelyi látogatásokra, pályaválasztási tanácsadásra, álláskeresési börzékre;
Tájékozódik a képzési, szakképzési lehetőségekről;
Elmegy a gyermekkel a középiskolai nyílt tanítási órákra;
A pályaválasztás szempontjából adekvát a gyermek harmonikus és sokoldalú fejlesztése, a későbbi munkavállalás szempontjából releváns készségek fejlesztése.
A nevelő (gyám) közösen a gyermekkel - figyelembe véve a nevelt gyermek szülőjének véleményét, a gyermek képességeit, egyéb körülményeit - megválasztja a gyermek életpályáját. (Ha a gyámnak vitája van a gyermekkel vagy a szülővel a gyermek életpályájának kijelölésével kapcsolatban, döntésért a gyámhatósághoz fordul.)

Önálló életre felkészítés

A szakellátásban élő gyermek gondozása és nevelése folyamatában a napi élettevékenységek részeként, ugyanakkor önálló feladatterületként szükséges biztosítani, hogy a gondozásban élő

gyermek alkalmassá váljék a családba való beilleszkedésre (saját vérszerinti vagy új családba) és/vagy az önálló életvitelre. Az önálló életvitelre, a családi háztartás vezetésére történő felkészítés a családias környezetben a háztartási teendők végzése, gazdálkodás tervezése és a pénzkezelés terén a gyermek számára nyújtott minta és az életkorának megfelelő bevonása útján valósul meg. Az ismeretek és készségek fejlesztése a gondozási folyamat teljes időtartama alatt, tervezetten, a személyiség sajátosságait, egyéni jellemzőit figyelembe véve, a napi és heti életgyakorlatba beépítve valósul meg.

Célunk kell, hogy legyen a gyermek, illetve majd a fiatal felnőtt kellő ismerettel rendelkezzen az önellátás, önkiszolgálás terén az önfenntartása érdekében. Az önállóság megtanítása, egyfajta partneri viszony kialakítása a gyermek, fiatal és a segítő szakemberek között. Kompetenciaérzés biztosítása, amibe beletartozik, hogy tud segítséget kérni a megfelelő helyen és időben.

- Akkor várható el a gyermektől, fiataltól, hogy bekapcsolódjon valamilyen házi- vagy házkörüli tevékenység elvégzésébe, ha aktuális pszichés állapota azt megengedi. A munkavégzés, feladat minden esetben illeszkedjen a gyermek életkorához, fejlettségéhez és képességeihez, valamint érdeklődéséhez, választásához. A házi-, házkörüli munkák végzése aktív, önkéntes részvételen alapuljon. A gyermekeket a felnőtt munkatárs vezeti be a munkába. Tehát együtt dolgoznak. Ebben a munkában egyre nagyobb szerepet kap a gyermek. Cél a teljes önálló feladatellátás.
- A gyermek, fiatal saját magára vonatkozóan rendelkezzen ismeretekkel. Az önellátási tevékenységeket minél önállóbban gyakorolja (személyi higiénia, öltözködés, étkezés, egészségi állapot).
- Közvetlen környezetének fenntartására, rendben tartására önállóan képes legyen, ezt gyakorolja a házi- és házkörüli munkák végzése során (főzés, takarítás, mosás, kertrendezés stb.). A kisebb gyermekek esetében felügyeletet biztosít a nevelő, gyermekfelügyelő az eszközhasználat során.
- A nevelő havi rendszerességgel jogszabályban meghatározott összegű zsebpénzt ad a gyermeknek, és a felhasználását megbeszélik. Cél, hogy a gyermek saját szükségleteit kielégíthesse, ilyen módon megtanulja a pénzkezelést – a tervezést, gyűjtést és célszerű felhasználást.
- A nevelő a jogszabályi előírásnak megfelelően vezeti a zsebpénz-nyilvántartást, amit a gyermek aláírásával hitelesít. (Lásd intézményvezetői utasítás a zsebpénzkezelés rendjéről)
- A háztartásszervezés, pénzfelhasználás megtanításához a gyermeket tájékoztatják a csoportot érintő kiadásokról, költségekről. A rendelkezésre álló pénz beosztásába bevonják őt – különösen a tervezett csoportprogramok, az étkezés költségeit tekintve. A pénz beosztásának, felhasználásának, valamint a takarékosságnak az eredményességét együtt értékelik a fiatalokkal.
- Megtanítják a gyermeknek az időbeosztás, időgazdálkodás fontosságát, hogy a házi munkák, feladatok és egyéni programok időigényét mérlegeljék, tervezzenek előre.
- Lehetővé teszik, hogy a gyermek megtanulja az ügyintézés módjait, miközben önállósága fokozatosan biztosított.
- A gyermek fokozatosan megismerkedik az állam és a társadalom közügyeivel, az állampolgársággal járó jogokkal és kötelezettségekkel.
- Amikor a gyermek fokozottan kezd érdeklődni az önállósodás felől, ehhez segítséget kap.
- A gyermek segítséget kap ahhoz, hogy önállósodásához, jövője tervezéséhez bevonja a számára fontos személyeket, mindenekelőtt szüleit.

Lelki egészségvédelem, mentálhigiénés gondozás

Cél a gyermek mentálhigiénés egészségvédelme, pszicho-szociális fejlődésének optimalizálása. A szocializációs folyamat elősegítése, a terápiás tevékenységek támogatása. A gyermek önismeretének fejlesztése, önelfogadásának, önbizalmának növelése, reális énkép kialakítása, az identitáskeresés folyamatának támogatása. A társas kapcsolatok, mint a mentálhigiénés egészség fontos tényezőjének optimalizálása, facilitálása.

Az engedély nélküli eltávozások, szökések prevenciója a szabadidő strukturálásával és a mentálhigiénés egészség biztosításával.

Intézményünk pszichés egészségvédelme biztonságot és szerető elfogadást nyújtó légkör megteremtésével, szükség esetén szakember bevonásával történik.

- Minden újonnan gyermekvédelembe került gyermekünknél történik egy előzetes felmérés a rendelkezésre álló dokumentumok alapján (korábbi pszichiátriai szakvélemények, kriminalizálódáshoz kapcsolódó eljárásokról, pedagógiai szakvéleményekről, előző gondozási helyről származó információk, tanulmányi eredmények).
- Ezt követően zajlik az első interjú (anamnézis, exploráció, pszichés státusz), a kapcsolat kialakítása, majd a meglévő pszicho-diagnosztikai eszközök alkalmazása. Szinte minden esetben találkozunk a gyermekotthoni elhelyezéskor lelki nehézségekkel, hiszen a gyermek számára kortól függetlenül ez egy új, ismeretlen hely, ahol még nincsenek kialakult szociális kapcsolatai, s ez komoly feszültséggel, szorongással jár együtt. Segíteni kell a gyermeket a társas beilleszkedésében, hogy minél hamarabb megismerhesse új környezetét. Ezt gyakran nehezíti, hogy a többség korábban inadekvát viselkedési mintákat sajátított el abban a miliőben, melyből érkezik, s ez serdülőknél még nehezebben módosítható. A megfelelő csoportdinamika érdekében a gyermeknek meg kell ismerkednie a kialakult csoportnormákkal, csoportkohézióval.
- A gyermekek pszichés gondozásában, és személyiségfejlesztésében kulcsfontosságú a gyermekotthonban zajló team munka, hiszen a nevelők, gyermekfelügyelők, gyermekotthon vezető, illetve kortársak jellemzése alapján még teljesebb képet kaphatunk egy bent lakó viselkedéséről, magatartásáról, pszichés tüneteiről, emocionális zavarairól, addikcióiról.
- Ezek függvényében alakul a kiválasztott terápiás jellegű tevékenység, melynek központi témája lehet: pszichés rendellenességek kezelése, traumák feldolgoztatása, gyászfolyamatokban segítségnyújtás, iskolai motiváció erősítése, autonóm személyiség kialakítása, reális énkép fejlesztése a negatív énképpel szemben, önismeret elmélyítése, megfelelő konfliktuskezelési módszerek elsajátíttatása, pályaorientáció, kötődési készség fejlesztése, kapcsolattartás családtagokkal.
- A gyermekek egy hányadánál a pszichológusi szakmai kompetenciát meghaladó pszichopatológiák állnak fent, ezek esetében a pszichiátriai kezelések válnak szükségessé, bizonyos betegségek kapcsán gyógyszeres kezelés.
- Nagyon fontos feladat a felnőttekben elvesztett bizalom visszanyerése, illetve önismeretük fejlesztése. A bizalom kialakítása lelkileg sérült gyermekeknél rendkívül releváns, hiszen e nélkül nem valósulhat meg pszichés értelemben fejlesztésük. Különböző életkorokban különböző fejlettségi szintekkel találkozunk emocionális értelemben, eltérő kulturális háttérrel érkező, illetve eltérő intelligenciájú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozunk. Lelki segítségnyújtás során mindezen tényezőket figyelembe kell venni, s a megfelelő, egyénre szabott, hatékony módszereket kiválasztani.

- Rendkívüli csoporterősítő hatása van a dolgozók és gyerekek közös részvételével, évente több alkalommal megrendezésre kerülő szabadidős programoknak, ünnepi eseményeknek, gyermekotthoni hagyományoknak.

Hagyományőrzés, ünnepi megemlékezés

A gyermekotthonunkban hagyományőrző és közösségformáló céllal tartunk különböző ünnepeket, összejöveteleket, „megüljük jeles napjainkat". A népszokásokhoz, ünnepnapokhoz kapcsolódó szokások, tevékenységek segítik a közösséggé formálódást, biztosítják a közös élményeket, a személyes ünnepek, ünnepi események pedig kiemelik az egyes gyermekeket, az egyediségük, fontosságuk megélésére biztosítanak alkalmat. Ezért a szokásokba, az ünnepek megtartásába lehetőség szerint bevonjuk a gyermek számára fontos személyeket is.

- A nevelő szervezésében, irányításában a népi, vallási ünnepkör (advent, karácsony, újév, vízkereszt, farsang, húsvét, pünkösd, stb.) szokásait, hagyományait ápolja a gyermek/gyermekközösség: felkészülés, megemlékezés során.
- A nevelő, gondozószemélyzet a gyermekkel minden alkalommal megünnepli a név- és születésnapot, ballagást, gyermeknapot. Az ünnepi alkalmakon rituális elemek, tevékenységek révén biztosítanak kitüntetett figyelmet az ünnepeltnek, illetve az ünnep témájának.
- Az ajándékozással egybekötött ünnepeken (név- és születésnap, télapó, karácsony, húsvét, ballagás) a gyermek mindig kap személyes ajándékot a közösségtől. Az adott gyermek személyiségének, egyéni igényének figyelembevételével meglepetés ajándékot adnak vagy éppen az ő kérése alapján közösen, vele együtt történik az ajándék kiválasztása és megvásárlása.
- Az ünnepek alatt fokozott mértékben dicséri, jutalmazza a gyermeket (büntetést nem alkalmaz) a nevelő.

Vallásgyakorlás

A gyermekek, fiatalok számára biztosítani kell a különböző vallások, felekezetek megismerésének lehetőségét. Ehhez alapul kell venni a vérszerinti szülő kérését, amennyiben nyilatkozott, hogy milyen vallást gyakorol ő, illetve családja, és ahhoz igazodjon gyermeke vallásgyakorlása is. Ilyen nyilatkozat hiányában is szükséges a szülő véleményét kikérni, egyeztetni vele, hogy a gyermekért felelős szakemberek miért tartják fontosnak, pozitív hatásúnak például a hittanoktatást, a templomba járást. A gyermekkel és a szülővel közös beszélgetés során tisztázzák ezeket a kérdéseket. A gyermekotthon közvetlen vagy tágabb környezetében jelen lévő egyházi közösségek megjelenhetnek a gyermekek életében.

- A vallási, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítése történik.
- A nevelő megismeri a gyermek (és szülője) vallásgyakorlással, vallásoktatással kapcsolatos igényeit.
- Segítjük, hogy a gyermek tudatában legyen vérszerinti családja vallási hovatartozásának.
- A gyermek hit- és vallásoktatásban való részvételéhez a gyermekvédelmi gyám kikéri a szülő hozzájárulását (nevelt gyermek esetében).
- A gyermek vallási, világnézeti önazonosságát tisztelettben tartják, és segítséget nyújtanak neki abban, hogy ezt kifejezésre jutathassa.
- A gyermekvédelmi gyám lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermek szabadon gyakorolhassa vallását. A gyermekotthon megszervezi, hogy a gyermek:
  - vallási szokásait, ünnepeit felelevenithesse, átélhesse;
  - hit- és vallásoktatáson vehessen részt,
  - kapcsolatot tartson hitoktatókkal, pappal;

- vallásos jellegű játékos foglalkozások részese lehessen;
- vallási szervezetének találkozóin, rendezvényein megjelenhessen.

Nemzetiségi, etnikai kultúra közvetítése

A gyermek, fiatal identitásának kialakulásához, fejlődéséhez hozzájárul, hozzátartozik a Magyarországon élő nemzetiségek, etnikai kisebbségek kultúrájának ismerete, különösen akkor, ha a szülő önkéntes nyilatkozata alapján a gyermek származására vonatkozóan ismert, hogy melyik kisebbséghez tartozik. Az identitás kialakítását, megőrzését szolgáló programok igénybevétele a gyermek személyes vállalásán, önkéntes részvételén alapszik.

- A gondozásban élő gyermek számára biztosítják azt a lehetőséget, hogy a kisebbségek kultúrájára jellemző szokásokat, nyelvet megismerjék.
- A nevelő olyan foglalkozásokhoz, könyvekhez, egyéb tárgyakhoz ismeretet nyújtó eszközökhöz juttatja a kisebbséghez, népcsoporthoz tartozó gyermeket, mely megismerteti a saját történelmével, kultúrájával, hagyományaival, jelképeivel, irodalmával, ételeivel.
- A nevelő felveszi a kapcsolatot a helyi szervezetekkel, kisebbségek képviselőivel. Megszervezik, biztosítják az általuk felkínált programokon való részvételt.
- Azonnali fellépéssel védelmezik a gyermeket, ha származása, etnikai hovatartozása miatt kirekeszteni akarja a közösség, vagy bárki kigúnyolja, megbélyegzi, megalázza.

Származás és élettörténet ismerete

A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek, fiatalnak abban, hogy felnőve ismerje saját gyermekkorát, élettörténetét, családi hátterét, a nevelésbe vétel előzményeit, a gondoskodás alatt vele történteket. A tárgyi emlékek, dokumentumok segítik az önazonosságot, önképet kiteljesedni.

- A gyermekről időszakonként, évente több alkalommal, különösen a gyermek életének fontos, jelentős, emlékezetes eseményeihez kötődően fényképet, kisfilmeket készítenek, amit a gyermeknek átadnak.
- A nevelő segítséget nyújt a gyermeknek a családi emléktárgyak (össze) gyűjtésében, múltjának feltárásában.
- A nevelő „emlék-dobozban, élettörténeti könyvben" összegyűjti a gyermek azon emléktárgyait, képi, írásos emlékeit, melyek a gyermek egyes életszakaszaira különösen jellemzőek, illetve amik a gyermek számára a későbbiekben értékesek, fontosak lehetnek (kisgyermekkori játék, saját készítésű tárgy, ajándék, rajz, első osztályos füzet, emléklap, családi fényképek, kisgyermekkori fényképek stb.).
- A nevelő a távozó gyermeknek, gyermekvédelmi gyámnak átadja az összegyűlt emléktárgyakat.

Nemiséghez, szexualitáshoz viszonyulás

A szexualitás kérdése a gyermek identitása, nemi azonosságtudata szempontjából fontos terület, és szorosan kapcsolódik a családi életre felkészítés feladatához. Ebben a témában a gyermekvédelmi gyám, nevelő, pszichológus, a háziorvos és a védőnő között szükséges feladatmegosztás. Vigyázni kell arra, hogy a személyes, intim kérdések kellő őszinteséggel, nyíltsággal és objektivitással legyenek megválaszolva, ne okozzanak feszültséget sem a gyermekben, sem a szakemberekben. A feladatmegosztás ahhoz igazodjon, hogy a gyermek kivel tud a témáról a legközvetlenebbül beszélni, ki szolgálhat számára adekvát, alapos ismeretekkel, milyen mélységben és céllal kerül sor a beszélgetésre.

- A gyermek - életkorának megfelelően - ismereteket kap a nevelőtől a biológiai nemi sajátosságokról, a másik nemmel kapcsolatos társas viselkedési formákról (épít a biológia órán tanultakra). A gondozó tudatosan teremt olyan helyzeteket (életkori

szakaszokhoz adekvátan), ahol alapvető ismereteket közölhet a gyermekkel, fiatallal a szexualitás témakörében, de alkalmazkodik, ha ők tesznek fel kérdéseket, akkor arra válaszolnia kell.

- A szexualitással kapcsolatos információk átadására többféle módszert alkalmazhatnak. Életszerű, hogy a gondozás, nevelés folyamatában egyéni vagy kiscsoportos beszélgetésre is sor kerül, és mellette az egészségügyi szakembereket, a pszichológust is bevonják az ismeretterjesztésbe.
- A nevelő, a pszichológus egyéni beszélgetéseket folytat azzal a fiatallal, akinek párkapcsolata van alakulóban (egyéni párkapcsolati kérdések és problémák, a védekezés módjai és ehhez való segítségnyújtás, tanácsadás).

Közösségi kapcsolatok támogatása

A társadalmi beilleszkedés elősegítése érdekében, valamint a gyermek élete folyamatosságának, egységének megélése biztosítására támogatja a gyermekotthon a gyermek és fiatal minél szélesebb körű kapcsolatait, amelyek révén életét kiteljesítheti, megfelelő támogatásokhoz jut.

Egyaránt vonatkozik ez a korábbi baráti, támogató kapcsolatokra, és a gondozás alatt létrejött kapcsolatokra. A gyermek csak olyan személyekkel tarthat kapcsolatot, ami az érdekét szolgálja.

- A nevelő (a gyermek jelenlétében) személyesen megismerkedik a gyermek barátaival, partnerével (barátjával, barátnőjével). Ismeri elérhetőségeiket (címet, telefonszámot).
- Lehetővé teszi, hogy a gyermek kapcsolatot tarthasson barátaival: vendégül láthatja őket, elmehet hozzájuk, megismerkedhet szüleikkel, közös programokon, iskolán kívüli elfoglaltságokon vehetnek részt, támogatja a gyermek visszalátogatásait korábbi közösségeibe (iskola, gyülekezet, korábbi gondozási hely).
- A kapcsolati háló bővítésére a nevelő a gyermek részére rendszeres közös programokat (pl. sportrendezvény, farsang, diszkó) szervez a társintézményekben élő kortársakkal.
- A gyermek kapcsolatot tart a rokonaival. ha ez a gyermek érdekét nem sérti)
- A nevelő kezdeményezi a kapcsolatfelvételt a helyi közösséggel, elősegíti a gyermek részvételét a helyi szervezetek életében.
- A nevelő minden eszközzel segíti, hogy a lakókörnyezetben (településen, kerületben) a lehető legkedvezőbb kép alakulhasson ki a gondozott gyermekről, például produkcióikkal bemutatkozhatnak a közösségi rendezvényeken, munkáikat, alkotásaikat bemutathatják kiállításokon, a helyi lakosok életét segítő, környezetét szépítő akciókat, önkéntes munkát végezhetnek.

Szabadidő-eltöltés, rekreációs szolgáltatások

A gyermekotthoni gondozás, nevelés területei közül hangsúlyos a gyermekek és fiatalok szabadidejének szervezése, egyéni elfoglaltságok támogatása, biztosítása. A gyermekotthon egy otthont jelent az ott élő gyermekek számára, ezért szükséges a kikapcsolódás lehetőségét biztosítani. Egyrészt vegyenek részt aktív, képességeket igénylő és támogató programokon, másrészt legyen „saját ideje" a gyermeknek, amikor egyedül lehet, saját maga tevékenykedik, különösebb szervezés nélkül. A problémás családi háttér, az egyéni problémák okozta nehézségek, viselkedési és magatartási zavarok megszűntetése, az általános normáknak megfelelő szokások kialakítása érdekében szükséges a napi - és életrend strukturálása. Ezért fontos tevékenység a szabadidő szervezése. Ugyanakkor a gyermeknek magának is kell tudnia gazdálkodni az idejével, illetve teret kell hagyni, hogy teljesen szabad ideje is legyen, amikor az alkalmazkodás, megfelelés kényszere sem jelenik meg körülötte.

- A gyermekotthonban megteremtjük a körülményeit annak, hogy a gyermek csoportban töltött idejének jelentős része játékkal, pihenéssel teljen. Az otthonban és a lakókörnyezetben egyaránt legyenek elérhető játékeszközök, játékra alkalmas terek, amiket lehetőség szerint használnak. A nevelők is bekapcsolódnak a gyermekek egyéni vagy csoportjátékába.
- Az együttlét felszabadult, kötetlen formája a közös játék, a foglalkozások, ahol ugyanakkor közvetve gyakorolhatják a csoporttagok az együttműködést, alkalmazkodást, lehetőségük van egymást mélyebben vagy más oldalról is megismerni.
- A nevelő feltárja, hogy milyen szabadidős foglalkozás részvételére motivált a gyermek (mi az, ami érdekli, ami örömöt nyújt a számára, milyen területen voltak vagy vannak sikerélményei, hol válthat ki elismerést teljesítményével).
- Ösztönzi, motiválja a gyermeket a nevelő a lakókörnyezetben rendelkezésre álló aktív szabadidős tevékenységek igénybevételére: felveszi a kapcsolatot a sportegyesületekkel, klubokkal, megismeri programjaikat, tájékoztatja erről a gyermekeket, esetleg közösen megtekintik a foglalkozásokat.
- A gondozószemélyzet változatos tartalmú, témájú szervezett foglalkozásokat, klub jellegű tevékenységeket kínál fel a gyermekek számára szükségleteik és igényeik, érdeklődésük alapján. Ezek a szervezett együttlétek sok esetben kapcsolódnak a napi élettevékenységekhez – házimunkához, ház körüli munkákhoz (pl. szerelés, javítás). Azon kívül a csoportban dolgozó munkatársak egyéni érdeklődése, speciális ismeretei alapján kerülhetnek megrendezésre programok.
- A magatartási, alkalmazkodási, szabálytartási problémákkal küzdő gyermek szabadidő eltöltésének tervezésekor a gondozó előnyben részesíti a terápiás jellegű hatást kiváltó tevékenységeket (pl. úszás, lovaglás, fokozott kreativitást, intenzív együttdolgozást igénylő foglalkozások). Fontos, hogy megkülönböztessék a szabadidős, rekreációs és a fejlesztő célú és hatású programokat.
- A gondozószemélyzet szervezésében és kivitelezésében alkalomszerűen különféle szórakoztató rendezvényeken is részt vehet a gyermek (pl. vetélkedők, sportnap, felnőtt - gyermek mérkőzések, szilveszteri vigasság, farsangi ünnepség, diszkó, mozi). Valamint életkornak megfelelően, a meglévő bizalmi kapcsolatra építve egyéni programokra is elengedik a fiatalokat.
- A gyermek számára biztosítanak egyéb szórakoztató tevékenységeket is (pl. könyvolvasás, újságolvasás, zenehallgatás, rádióhallgatás, társasjátékok, videofilmek megtekintése, rajzolás, festés, biciklizés). Lehetővé teszik, hogy megnézze a korának megfelelő szórakoztató és ismeretterjesztő (lehetőleg megnyugtató, erőszakos eseményektől mentes) műsorokat a televízióban.
- A nevelő felméri, hogy a gyermekek milyen jellegű és tartalmú üdülésre vagy táborozásra vágynak leginkább (ajánlott a nyári szünet ideje alatt egy tábori és egy üdülési hét biztosítása). Ennek alapján megtervezi és kivitelezi/kivitelezteti a gyermekközösség szünidei üdülését (kötetlenebb, a napirendet kevésbé részletesen behatároló, improvizatívabb programok alkotják, pl. vízparti üdülés) és táborozását (előre maghatározott és tervezett, aprólékosan előkészített tevékenységekből, foglalkozásokból épül fel, pl. sporttábor, képzőművészeti tábor). Tanulásban akadályozott gyermekek nyaraltatásánál prioritást kapjanak az önellátásra épülő, önkiszolgálást, öntevékenységet fejlesztő, fizikai aktivitást igénylő szünidei táborok.

Egészségügyi és étkeztetési szolgáltatások

A gyermekotthonba érkező gyermekek többsége fizikálisan és egészségügyileg elhanyagolt, gyakran szenvednek akut, esetenként állandósult betegségben. Ezért igyekszünk a lehető

legalaposabb körültekintéssel (anamnézis, kezelőorvosa diagnózisa, zárójelentések, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja „GYSZ-4" alapján), ezeket felderíteni, kezeltetni, gyógyíttatni. A bekerülő gondozottakat az intézmény orvosa látja el.

A gyermekotthon feladatai

- Az előző orvosától az egészségügyi anyagának kikérése.
- Szükség esetén a védőnőtől az oltási könyv beszerzése.
- TAJ- kártya szülőtől, illetve előző gondozási helyről történő beszerzése.
- A gyermek státuszvizsgálata az intézeti orvosnál.
- Az újonnan elhelyezett gyermekek egészségügyi előéletével a rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján ismerkedünk meg (zárójelentések, ambuláns lapok, gyermekjóléti szolgálat egészségügyi lapja, „GYSZ-4")
- Gondoskodunk arról, hogy az ellátás igénybevételének kezdetekor, majd rendszeres időközönként általános orvosi (státusz) vizsgálaton vegyenek részt, az életkorhoz kötött, előírt védőoltásokat megkapják
- Valamennyi kötelező - és adott esetben ajánlott – szűrővizsgálaton megjelennek
- A gyermekek testi, érzékszervi, pszichés fejlődésében, szervezetük működésében felmerülő zavarok megjelenésekor, a betegségek tüneteinek jelentkezésekor intézkedünk a kezelés megkezdéséről.
- Felvesszük a kapcsolatot a gyermek háziorvosával, akinek utasításait maradéktalanul végrehajtjuk. A beteg, gyógykezelés alatt álló, korházban ápolt gyermek gyógyulásának feltételeit és eszközeit teljes körűen biztosítjuk.
- Szakorvoshoz való beutalás esetén felvesszük a kapcsolatot az illetékes szakellátással, biztosítjuk a gyermek megjelenését a szakrendelésen. A szükséges kontrollvizsgálatok időpontját figyelemmel kísérjük.
- Rendszeresen szervezünk drog- és szenvedélybetegségekkel (dohányzás, alkohol, kábítószer, játékszenvedély) kapcsolatos előadásokat a felismerés, megelőzés érdekében.

Napi egészségügyi gondozási feladatok

- Fontos, hogy kizárólag felnőtt ellenőrzése mellett a gyermekek megtanulják a gyógyszerek helyes használatát.
- A tárgyi feltételek lehetővé teszik minden gyermek, fiatal számára az alapvető egészségügyi és higiéniai szokások elsajátítását, rendszeres gyakorlását. A fiatalok intimszféráját lehetőségeink szerint tiszteletben tartjuk és biztosítjuk.
- A betegségről (időpont, diagnózis, terápia) nyilvántartást vezet az otthon mind a gyermek személyi anyagában, mind a kezelési nyilvántartásban
- A dolgozó a kezelési nyilvántartás alapján adja át az ápolási teendőket a lakóegységekben dolgozóknak.
- szakrendelésre a Lakásotthon dolgozója viszi el a gyerekeket.
- A gyógyszernapló alapján adja ki a gyógyszereket a dolgozó feltűntetve a pontos gyógyszeradagolást.
- Évente fogászati szűrésen vesznek részt a gondozottak előzetes időpont egyeztetés alapján.
- Kamasz lányoknál menstruációs napló vezetése.
- Fogamzásgátló tabletták szedésének szabályozása, napló vezetése.
- Az intézeti higiéniáról napi ellenőrzési naplót vezetése.
- A csoportvezető nevelő irányításával folyik az egészségügyi és szexuális felvilágosító munka.

- A gyermekotthonban lakó összes gyermek személyi higiéniájának ellenőrzése (köldök, körmök, haj stb. tisztán tartása)
- A beteg gyermekek ápolása - ha betegsége miatt nem elkülönítendő- az elhelyezési helyén (szobájában) történik
- Súlyos fertőző beteg esetén a beteg orvosi javaslatra (beutalásra) kórházba kerülnek.

Egészséges életmódra nevelés

Ezen korosztály új ismeretekre való nyitottságának kihasználásával megelőzhetővé válnak a serdülőkorban kialakuló szenvedélybetegségek, a kábítószer- és alkoholfüggőség, valamint elkerülhető a korai és meggondolatlan szexuális élet negatív következményei. Az egészségorientált nevelést célzó programok rendszeressége és a gyermekotthon életébe történő integrálása révén a gyermekek megismerhetik, felmérhetik és tudatosíthatják azon veszélyeket és következményeket, amelyeket a deviáns magatartási formák hordoznak, valamint aktívvá és motiválttá válnak azon megoldási módok elsajátításában, amelyek révén elkerülhetővé válnak (ismeretterjesztő előadások, programok, vetélkedők).

Az egészséges életmód alakításánál egyik legfontosabb feladat a káros szenvedélyek kialakulásának prevenciója, a már kialakult káros szokások mérséklése. Ezzel kapcsolatban folyamatos felvilágosításra és személyes példaadásra törekszünk, együttműködve az oktatási intézményekkel.

Étkeztetési szokások

- A gyermekotthonban napi rendszeres főzés biztosítunk a gyermekek számára. Az étkezési ellátással, ezzel kapcsolatos beszerzéssel, a gyermekek táplálásával külön szabályzat foglalkozik az intézményben.
- Gyermekeink a teljes körű ellátás keretében naponta ötször, az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelően étkeznek.
- A tízórait, az ebédet, az iskolában, a reggelit, uzsonnát és vacsorát a gyermekotthonban fogyasztják el hét közben a gyermekek.
- A téli időszakban fokozottan figyelünk a vitamin pótlására, friss gyümölcsök, zöldségek szervezetbe való bevitelével és vitaminok szedésével.
- Fontos törekvésünk - az étkezési norma biztosította kereteken belül - a megfelelő mennyiségű, összetételű, változatos étkezés biztosítása.
- A 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról rendelkezéseit be kell tartani.
- Fontos hangsúlyt kap a gyermekek személyre szabott étkeztetésének biztosítása. Szakorvos által igazolt betegségek esetében a gyermek állapotának megfelelő diétás ételt kell biztosítani. Az ilyen étel előállítására megfelelő feltételeket kell teremteni, valamint a munkatársakat ki kell képezni az ilyen beteg gyermek táplálásáról.
- Az étkezéssel kapcsolatos feladatok tervezését a megbízott gyermekfelügyelő végzi, de a feladat ellátása valamennyi kolléga együttműködésével valósul meg.
- A közös főzések, együttes étkezések során tanítjuk a gyerekeknek a korszerű táplálkozási szokásokat, a kultúrált étkezés szabályait, az egyszerűbb A heti étrendek a gyermekek bevonásával- igényeik figyelembe vételével -készülnek.
- Az étlapon szereplő ellátáson túl lehetőséget biztosítunk az étkezés egyéni kiegészítésére, alapvető élelmiszerek (kenyér,vaj, zsír, lekvár) ennek érdekében - a gyermekek számára hozzáférhető módon - folyamatosan rendelkezésre állnak.

Napi életgyakorlat

A napi életgyakorlat minden téren, így a gondozás terén is a gyakorlatias időbeosztásra az idő felhasználásnak megnyugtató rutinjára épül. Ha az időfelhasználás megnyugtató rutinja hiányzik a nevelő vagy gyerekfelügyelő munkájából, akkor nem tud mintát adni a gyermekek számára, ami beépülhetne személyiségükbe, hiszen az idő az egyik legfontosabb életet strukturáló tényező. A szervezett életritmus biztonságot ad, mert előre kiszámítható. Az egyéni gondozási nevelési terv készítésekor fel kell mérni, hogy a gyermek mielőtt bekerült volna az otthonba, milyen napirend szerint élt, és ehhez képest meg kell tervezni, hogy mit kell fejleszteni a növendékben, hogy új reálisabb a gyermekotthon életébe illeszkedő napirendje, időrutinja alakuljon ki.

Napi élet szervezése, napirend

- Ha a gyerekek unatkoznak, szellemi, lelki, testi energiái nincsenek lekötve, foglalkoztatva, akkor deviáns cselekedetekkel kötik le magukat. A beszabályozás azért is fontos, mert csak ez adhat ritmust életüknek, ez alakíthat ki bennük belső tartást, önfegyelmet. Az egyéni napirend felállításánál nem csak az elvárásokat kell figyelembe venni, hanem személyiségük egyéni sajátosságait, fejlettségi szintjüket is.
- A kötött elfoglaltságok mellett arra is kell valamennyi időt biztosítani, hogy egyedül, magukban is lehessenek. Ez az egyedüllét azonban az időbeosztásban strukturált legyen, nem pedig ötletszerű, parttalan.
- Előre meg kell tervezni, napi, heti, vagy ha szükséges havi bontásban a tanulás, a munka az étkezés az önkiszolgáló tevékenységek, a pszichoterápia, fejlesztőterápia, a szervezett szabadidős programok, a tv nézés, az egyéni és csoportos beszélgetések, a kimenő és családkapcsolatok, az olvasás, az egyedül lét, a játék, a sport, mozgás stb., idejét.
- Viselkedészavarokkal küszködő, illetve beilleszkedési zavarokat, vagy antiszociális magatartást tanúsító, pszichoaktív szereket használó gyerekek, kamaszok nevelése során rendkívül fontos, hogy a közösségi napirend mellett, minden növendék számára egyénileg testre szabott napirend készüljön, amelyet szigorúan be kell tartatni.

Napirend szorgalmi időben

6.00-6.30	Folyamatos ébresztő, tisztálkodás, reggeli, rendrakás
6.30-7.30	Folyamatos indulás az iskolába
12.00-16.00	Folyamatos érkezés az otthonba, ebéd
13.00-17.00	Kicsik pihenője, tanulás, szakkörök
17.00-18.00	Irányított tevékenység nélküli szabad levegőn való tartózkodás
18.00-20.00	Vacsora, tisztálkodás, játék, beszélgetés, TV nézés
20.00-	Folyamatos lefekvés, életkortól függően

Napirend hétvégén, szünidőben

8.00 9.00	Ébresztő, tisztálkodás, reggeli, rendrakás
9-00-	Házimunkák, tanulás
12.00-	Ebéd
12.30-	Kicsik pihenője, kimenő, olvasás, beszélgetés, irányított tevékenység nélküli szabad levegőn való tartózkodás (min.1 óra)játék, szervezett foglalkozás, kirándulás, uzsonna (szorgalmi időszakban tanulás)

18.00-20.00	Vacsora, tisztálkodás, TV nézés, beszélgetés, játék
20.00-	Folyamatos lefekvés, életkortól függően

Szabadidős tevékenységek

- Kulturális foglalkozás a csoporton belül heti rendszerességgel.
- Sporttevékenységek lehetőségének biztosítása.
- Technikai, kreatív, kézműves jellegű tevékenység lakócsoporton belüli heti rendszerességgel.
- Szervezett, csoportos szabadidős tevékenység.

A kora miatt sajátos szükséglettel bíró 0-3 év közötti gyermekek körében végzendő feladatok

A gyermekotthon különleges csoportja(i) elsősorban életkoruk miatt különleges ellátást igénylő gyermekek gondozását végzik, akik valamilyen okból saját családjukban nem nevelkedhetnek. A legfőbb cél a gyermekek számára olyan feltételek biztosítása, amelyek között képességeiknek megfelelően fejlődhetnek, életkoruknak megfelelő, boldog gyermekkor biztosított számukra.

Külön feladatot jelent a sérült gyermekek gondozása-nevelése. A gondozottak között előfordulnak olyan gyermekek, akik gondozatlan terhességből, rossz szociális körülmények közül érkezik, már a terhesség alatt különböző károsító tényezőknek van kitéve (alkohol, dohányzás, drogfogyasztás) már eleve hátránnyal indul. Ezen gyermekek fokozott odafigyelést igényelnek.

Fontos cél, hogy minden gyermek a lehető legrövidebb időn belül olyan családba kerüljön, ahol további életét leélheti, lehetőség szerint a vérszerinti családjába. Ehhez a családnak is segítséget kell nyújtani. Amíg ez a folyamat eredményre vezet, a különleges gyermekotthonok munkatársai igyekeznek a családi kapcsolatokat erősíteni, olyan kapcsolattartási lehetőséget biztosítani, amelyek között a gyermek és szülője zavartalanul találkozhat.
A testvérek lehetőség szerint egy csoportban kerülnek elhelyezésre.

A csecsemőkhöz és kisgyermekekhez kapcsolódó feladatok színesek és sokrétűek. A gyermekek tényleges gondozása-nevelése a *kisgyermeknevelő* feladata. Ő az, aki a gyermekeknek érzelmi és fizikai biztonságot nyújt. Munkáját a csoportban dolgozó többi kisgyermeknevelővel egyeztetve, a pszichológus támogatásával végzi. A lefőbb szerep a gondozásé. Elvárás, hogy a gyermekotthoni nevelés körülményei között is érzelmi kötődés alakuljon ki a gyermek és gondozója között, aki felelős a rábízott gyermekek érzelmi biztonságáért és fejlődéséért.Ennek feltétele, hogy a csoportot mindig ugyanaz a kevés számú, egymást váltó kisgyermeknevelő lássa el. Támogatnia kell azt a tudatot a gyermekben, hogy a kisgyermek előbb-utóbb elhagyja a gyermekotthont és egy másik családban fogj élni az életét. Az érzelmi biztonság egyik alapja a személyi biztonság, mellette fontos, hogy a gyermek tudjon tájékozódni térben és időben. Az időbeni tájékozódást segíti a Napirend. Ennek kialakítása már csecsemőkorban fontos. A térbeli tájékozódás alapját a játék adja. A gyermekek csecsemőkorban tanulják meg a tér észlelését, a formákat, az anyagokat és színeket. Ennek megfelelően a Napirend kialakítása függ a csoport összetételétől (életkor, személyes szükségletek), az évszakok változásától. A kisgyermeknevelő feladata, hogy a Napirend kereteit a gyermekek szükségleteinek (pelenka csere, táplálkozás, közös játék,

fürdetés) megfelelően kitöltse. A csecsemőkkel való feladat a nap részében a gondozás, ami hosszabb ideig tartó testi kontaktust jelent.
Nagyobb életkorban némileg módosul a kisgyermeknevelő feladata. A csecsemő kommunikációs kezdeményezéseire való reagálást felváltja a tényleges kommunikáció, bővül a kapcsolat a beszélgetéssel, mondókázással, könyvek nézegetésével. Fontos eszközzé válik a közös játék. Oda kell figyelni arra, hogy minden gyermek lehetőséget kapjon a játékigényeinek kielégítésére, ebben a helyzetben se kerülhessen senki a figyelem perifériájára. Később, 2 ½ éves kor körül az egyéni ringató, hintáztató játékok, mondókázás kibővül énekléssel, meséléssel. Ezek alapján megállapítható, hogy a gyermekek korai életszakaszában a legfontosabb személy a kisgyermeknevelő.

A kisgyermeknevelő munkáját segíti a *pszichológus*. Ő segít a Napirend kialakításában, a gondozási program megtervezésében, figyeli a gyermekek fejlődését, segít a konfliktuskezelésben. A Napirend alakulásának megfigyelése alatt a kisgyermeknevelők mindennapi átadása során megbeszélik a látottakat, tapasztaltakat, konzultálnak a gyermekek aktuális állapotáról. Így alakul ki a személyre szabott minőségi gondozás. A pszichológus részt vesz az új kisgyermeknevelő betanításában, elméleti és gyakorlati támogatást nyújt a gyermekek gondozásában.

Amikor a gyermekek átlépnek a kisgyermekkorba, feláll és járni kezd, belép az életükbe a *nevelő*. Ő először a csoporton belül barátkozik a gyermekekkel, majd egyénenként kezdi kivenni őket a csoportból. Fő cél a külvilág megismertetése. Először a gyermekotthon falain belül, majd utcai sétával. Továbbra is fontos szerep jut a játéknak, a közös játéknak a játszószobában. Itt már olyan játékok is vannak, melyek komolyabb szerepjátékra adnak lehetőséget, illetve felnőtt felügyeletét igénylik. A nevelő nem „játszatja" a gyermeket, hanem felkínálja a különböző lehetőségeket. A nevelő megkezdi a kisgyermeknevelőkkel együtt a csoportkirándulások szervezését. A nevelő tartja kézben a csoportok játékellátását, egyeztetve a pszichológussal és fejlesztő pedagógussal. A nevelő feladata a gyermek fotózása, és a gyermek emlékalbumának rendezés is.

A gyermekek korai fejlesztésében nagy szerepe van a *fejlesztő pedagógusnak*. A gyermek a bekerüléskor fokozott figyelmet kap. Az orvos és/vagy a kisgyermeknevelő az, aki először észleli a problémát és jelzi a fejlesztő pedagógusnak. A vizsgálatok elvégzése után elkészíti a fejlesztési tervet, ami a konkrét célokat és a megvalósítási eszközöket és módszereket is tartalmazza. A fejlesztő pedagógus szoros kapcsolatban van a kisgyermeknevelőkkel. Segít a problémás gyermek elfogadásában, a sérült gyermekkel kapcsolatos gondozási nehézségek megoldásában.

A gyermekotthoni *orvos* a befogadás után a lehető legrövidebb időn belül megvizsgálja a gyermeket, rögzíti az aktuális státuszt. Amennyiben szükséges elrendeli a megfelelő kezelést, ellenőrzi annak végrehajtását, kontrollálja eredményességét. Megszervezi az előírt, vagy általa szükségesnek tartott, specialisták által végzendő vizsgálatokat, kontrollvizsgálatokat. Ellátja az akut betegeket, szükség esetén konzultál a megfelelő korházi kezelőorvossal. Krónikus betegség esetén elrendeli, ellenőrzi a gondozási feladatokat.

A különleges ellátási igényű gyermekek körében végzendő feladatok

A csoportokban - értelmi képességeiket tekintve - ép értelmű, tanulásban- és értelmileg akadályozott, sajátos nevelés igényű gyermekek élnek. A gyermekotthon a gyermekek érdekében folyamatosan konzultál az iskola tanáraival.

- Az integráció azért is nagyon fontos, mert az együttéléssel tényleg megtanulják egymást tolerálni és elfogadni. Nagyon fontos az is, hogy a fogyatékos gyermekeket „húzza" a nem fogyatékos gyermek. Csoporttársaiktól sok jó dolgot megtanulhatnak, ami a mindennapi élettel kapcsolatos.
- Bizonyos önismeretet is ad az, hogy látják a mindennapokban, hogy ép társaiktól különböznek. Például nehezebben tanulnak. Az otthoni munka azonban, a fogyatékosság kompenzálására lehetőséget ad, mert megmutathatják, hogy ők is értékesek valamiben. Ugyanúgy, mint egy családban a dolgozók fokozatosan nevelik őket az önállóságra. Önállóan járnak iskolába, ha nem túl betegek önállóan mennek el az orvoshoz és a saját ügyeiket is velük intéztetik. Például osztálypénz befizetés, vagy éppen a gyámhatóságnál való megjelenés.
- Az otthon egyik legfőbb feladata a normalizációs elv kiteljesítése, azaz igyekszünk olyan élethelyzetbe hozni az intézményrendszerben nevelkedő gyermekeket, hogy onnan kikerülve – akár a saját családhoz költöznek, akár önálló életet kezdenek – be tudjanak illeszkedni az adott társadalmi környezetbe, meg tudjanak felelni a társadalmi elvárásoknak.
- A tanulásban akadályozott gyerekek, fiatalok integrált nevelése-gondozása során figyelembe vesszük az eltérő személyiségfejlődési sajátosságokat. A tanulásban akadályozott gyerekek, fiatalok késleltetési képessége igen gyenge, ahogy megkívánnak valamit, mindjárt meg akarják szerezni és ez sok konfliktus forrása lehet a velük együtt élő normál értelmi képességű gyerekekkel. Gyakorlással azonban az ösztön kielégítés késleltetése, a türelmesség fejleszthető náluk. Továbbá, ha nem látnak át, nem értenek egy helyzetet könnyen dühbe gurulnak, agresszívek lesznek. Belátó képességük, realitásérzékük kicsi. Szinte csak a közvetlen empirikus, gyakorlati megtapasztalást értik, a gondolkodás konkrét, még nincs, vagy fejletlen az elvont gondolkodás. Ezt a sajátosságot mindenképpen figyelembe vesszük integrált nevelésük során. A direkt szocializációs tanulásra kell helyezni a hangsúlyt, egy-egy szocializációs viselkedési forma megértésében, rögzítésében sokat segíthet, ha eljátszatjuk velük a konkrét szituációt. Fontos, hogy átéljenek helyzeteket, mivel, ha csak elmagyarázni próbáljuk meg nekik, azt úgysem fogják megérteni.
- Személyiségfejlesztésük, nevelésük-gondozásuk során sok türelemre van szükség, ugyanakkor az együttnevelés során a többi gondozottban fel kell ébreszteni irányukban a szolidalitást, a megértést.

A speciális ellátási igényű gyermekekkel kapcsolatos sajátos feladatok

A speciális ellátási szükségletű fiatalok egyre komolyabb devianciák miatt kerülnek az ellátórendszerbe. Növekszik a már nagyon fiatalon pszichiátriai problémákkal küzdő gyermekek aránya, s egyre gyakrabban találkozunk problémás szerhasználó, vagy addikcióval küzdő fiatalokkal.
Esetükben azok a nevelési módszerek, feladatok, melyek a normál ellátási szükségletű gyermekekkel történő foglalkozás során hatékonyak lehetnek, már nem, vagy csak kis mértékben eredményeznek változást.

Nagyon fontos feladat a pszichiátriai beteg gyermekek esetében az egészségügyi szolgáltatókkal (szakorvos, Gyermekpszhiátriai Gondozó) történő együttműködés, hogy a szükséges gyógyszerelés számukra biztosítható legyen, s ily módon a nevelési hatásokra fogadóképesebbekké váljanak.

A pszichoaktív szerhasználat jelensége esetén, a tünetek súlyosságának figyelembe vételével a

gyermeknek speciális segítséget próbálunk nyújtani. Amennyiben a gyermek együttműködésének hiányában nem sikerül pozitív változást elérni, úgy központi speciális, zárt intézménybe történő elhelyezését kezdeményezzük.

Munkatársaink – pszichológus bevonásával – személyre szabott módszereket igyekeznek alkalmazni. Építenek az élménypedagógiai módszerekre, a közösen átélt programok megtartó, gyógyító hatására, valamint a segítés szakmai alapelveire.

A kettős ellátási igényű gyermekekkel kapcsolatos sajátos feladatok

A kettős ellátási igényű gyermekekkel kapcsolatos sajátos feladatok a szakértői bizottságok és az érintett intézmények együttműködését igénylik. Ez a folyamat magában foglalja a gyermek komplex szükségleteinek felmérését, a megfelelő ellátási forma kiválasztását és koordinálását, valamint a szülők bevonását a döntéshozatalba.

A kettős ellátási igényű gyermekekkel kapcsolatos sajátos feladatok a következők:
Komplex szükségletfelmérés: A szakértői bizottságok feladata a gyermekek képességeinek, készségeinek és szükségleteinek átfogó értékelése, figyelembe véve a fogyatékosság(oka)t és az esetleges egyéb nevelési-oktatási nehézségeket.
Egyéni fejlesztési tervek készítése: Az egyéni fejlesztési tervekben rögzíteni kell a gyermek céljait, az elérendő eredményeket, a fejlesztési módszereket és az alkalmazott eszközöket.
Megfelelő ellátási forma kiválasztása: A szakértői bizottság javaslata alapján a gyermeknek a legmegfelelőbb ellátási formát kell biztosítani, amely lehet integrált oktatás, gyógypedagógiai intézmény vagy más speciális intézmény.
Együttműködés az érintett intézményekkel: A pedagógiai szakszolgálat, a gyógypedagógiai intézmények, a nevelési tanácsadók és a családsegítő szolgálatok szoros együttműködése elengedhetetlen a gyermekek sikeres fejlesztése érdekében.
A fejlesztés folyamatos monitorozása és értékelése: A szakértői bizottságoknak és az érintett intézményeknek folyamatosan nyomon kell követni a gyermek fejlődését, és szükség esetén módosítani kell az egyéni fejlesztési tervet.
A szakmai kompetenciák fejlesztése: Az érintett szakembereknek folyamatosan képezniük kell magukat a gyermekek speciális szükségleteivel kapcsolatban.

A fentieken túlmenően a következő szempontokat is figyelembe kell venni:
Halmozott fogyatékosság esetén: Különös figyelmet kell fordítani a gyermekek egyéni szükségleteire, és a fejlesztést a gyermekek képességeihez és adottságaihoz kell igazítani.
A gyermekek pszichés támogatása: Fontos, hogy a gyermekek érzelmi és pszichés szükségleteit is figyelembe vegyék, és a fejlesztés részeként pszichológiai támogatást is nyújtsanak.
A közösségi életbe való beilleszkedés támogatása: A kettős ellátási igényű gyermekeknek is szükségük van arra, hogy beilleszkedjenek a közösségbe, ezért a fejlesztés során erre is nagy hangsúlyt kell fektetni.

A kettős ellátási igényű gyermekek sikeres fejlesztése a szakemberek összehangolt munkáján és a szülők aktív részvételén múlik.

Esetkezelő szolgáltatások

Engedély nélküli eltávozás a gyermekotthonból

Feladatunk az engedély nélkül eltávozott, vagy engedélyezett távollétről a megadott időben vissza nem érkező gyermek felkutatása, a gyermek tartózkodási helyének ismertté tétele, az együttműködés megvalósítása az illetékes szervekkel, személyekkel, a gyermek gondozási helyére történő visszakerüléséről való gondoskodás, valamint a szökés okainak kiderítése és ezáltal a későbbi hasonló események prevenciója.

Teendők az engedély nélküli eltávozás, illetve a gyermek eltűnésének, szökésének észlelésekor:

1. Intézményi társak megkérdezése, esetlegesen tudnak-e a gyermek hollétéről.
2. Személyes felkutatás a gyermek feltételezhető, vagy ismert előfordulási helyein.
3. Mentőszolgálatnál, egészségügyi intézményeknél, a gondozott gyermekkel kapcsolatban lévő intézményeknél tájékozódás.
4. Rendőrség felé körözés elrendelésének kérése, eltűnés bejelentése a rendszeres gyógyszeres kezelés alatt álló, a betegsége, a fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni képtelen, a 14 év alatti gyermek esetén haladéktalanul, egyéb esetben 24 órán belül, amely bejelentés tartalmazza az alábbiakat:
   - a gondozott gyermek személyes adatai
   - a gondozott gyermek gyámhatóság határozatban megállapított tartózkodási helye,
   - a gondozott gyermek eltűnésének pontos ideje (év, hó, nap, óra, perc)
   - a gondozott gyermek személyleírása: magasság, alkat, haja színe, fejforma, szeme színe, füle, orra, szája, fogazata, álla, nyaka, felső végtagjai, alsó végtagjai,
   - a gondozott gyermek egyéb azonosításra alkalmas különös ismertetőjele,
   - ruházata,
   - eltűnés körülményeinek leírása,
   - a gondozott gyermek rövid jellemzése,
   - ismert kapcsolatai, rokonai, barátai (név, cím, rokoni fok),
   - bejelentést tevő neve
5. Gyermekvédelmi gyám értesítése.
6. Rendkívüli esetnek minősülő esetben az intézményvezető, illetve a fenntartó értesítése kötelező, az ügyeleti feladatot ellátó kollégának.
7. Kapcsolattartásra jogosult személyek - szülők, családtagok – haladéktalan tájékoztatása.
8. További illetékes személyek, intézmények – szükség szerinti - értesítése a gyermek szökéséről - alapellátás szociális menedzsere, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, oktatási-nevelési intézmény, pártfogó felügyelő.
9. Folyamatos kapcsolattartás az érintett személyekkel, intézményekkel.

A gyermek megtalálása esetén a következő feladatokat kell elvégezni:

1. A gyermek intézménybe történő visszaszállításának megszervezése: a csoportvezető nevelő szervezi meg a gyermek megfelelő járművel, kísérő kollégával történő visszaszállítását.
2. Rendőrség felé körözés visszavonásának kérése, a gyermek megkerülésének bejelentése, amely tartalmazza az alábbiakat:
   - a beküldő intézmény neve és címe
   - az illetékes rendőrkapitányság neve és címe
   - a gondozott gyermek személyes adatai

- a szökött gyermek visszakerülésének pontos ideje (év, hó, nap, óra, perc)
- a szökött gyermek visszakerülésének körülménye (önként visszatért, ki hozta vissza)
- a körözés (keresés) megszüntetésének kérése
- visszavonást tevő neve.

3. További illetékes személyek, intézmények értesítése a gyermek megkerüléséről - a gyermek gyermekvédelmi gyámja, a kapcsolattartásra jogosult személyek (szülők, családtagok), alapellátás szociális menedzsere, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, oktatási-nevelési intézmény, pártfogó felügyelő.
4. A gyermekkel a gyermekvédelmi gyámja bevonásával folytatott egyéni beszélgetés keretében fel kell tárni az engedély nélküli eltávozása okát és körülményeit, valamint az eltávozás alatt vele történteket, tartózkodási helyét, megélhetése forrásait. A beszélgetés megtörténtét és tartalmának lényegét írásban dokumentálni kell, és a szükséges intézkedéseket meg kell tenni.
5. A jegyzőkönyv a következőket tartalmazza:
   - eltűnésének körülményeit
   - eltűnésének idejét,
   - visszakerülésének idejét,
   - távolléte alatti körülményeket (étkezés, lakhatás, kapcsolattartás másokkal, stb.)
   - távolléte alatt történt-e sérelmére bűncselekmény
   - távolléte alatt követett-e törvénybe ütköző dolgot
   - megállapodás a gondozott gyermekkel.
6. A gyermekotthon házi gyermekorvosa szükség esetén vizsgálja a gyermeket, szükség esetén szakorvosi vizsgálatról intézkedik.
7. A gyermek viselkedésének, magatartásának fokozottabb figyelemmel kísérése.

Intézményen belüli agresszió megelőzése és kezelése

Az intézményen belül a gyermekközösség tagjai között fellépő agresszió különféle formáit meg kell előzni, mérsékelni, ki kell küszöbölni. Ennek érdekében bevált eljárásokat, jó gyakorlatokat honosít meg a gyermekotthon. A sikeres bevezetés érdekében tudatosítja a személyzetben és gyermekközösségben ennek jelentőségét.

Az agresszív viselkedés előfordulásának csökkentése, alternatív konfliktuskezelési módok tanítása:

- A felnőtt, mint pozitív modell /mindenkor, minden helyzetben/. Minden nevelő, tanár és a fiatallal dolgozó szakember saját konfliktuskezelő módszereit fejleszti és gyakorolja, mindenfajta tevékenység és megnyilvánulása alkalmával.
- Szociális készségek és empátia fejlesztése csoportfeladatokban.
- Együttműködést igénylő helyzetek kialakítása – korrepetálás, önálló csoportfeladatok megoldásában pl. dekoráció, csoport át- és berendezése.
- Rendszeres csoportos fejlesztés – adott esetre aktualizálva vagy kitalált témában.
- Konfliktus kezelési kultúra fejlesztése erkölcsi normák és szabályok közvetítésével.
- A mindennapi konfliktusok kezelésekor törekedjünk a kiegyensúlyozott, mindkét fél számára kialakuló konszenzusra.
- Csökkentjük a versengést a közös érdekek mentén való gondolkodással - fontos, hogy minden megbeszélésen közös nevezőre juttassuk el a csoport minden tagját.
- Konfliktus esetén alkalmazzuk a helyreállító (resztoratív) igazságszolgáltató módszert.
- Közösségépítés a mindennapok minden területén: az együtt élő csoport közösséggé formálása, a csoporton belüli együttműködés növelése az egymás iránti empátia fejlődése érdekében a mindennapi feladatok és munkák segítségével.

- Közösségépítő játékok alkalmazása, közös feladatokon keresztül, közös sikerek biztosításával. /Szabadidős tevékenységeken keresztül, házon belüli és kívüli fellépések alkalmával is használjuk ezeket az építő alkalmakat!/
- Nem agresszív viselkedés jutalmazása, figyeljünk a nem agresszív megoldásokra, és minden esetben pozitívan erősítsük meg.
- Az agresszió hátterében munkáló feszültségek más módokon való levezetésének biztosítására: relaxációs módszerek, sport, művészet és kreatív tevékenységek (színház, drámajáték).
- Átlátható szabályokat kell alkotni - az agresszió következményeiről és annak elkerülésének lehetőségeiről. Hangsúlyos a következetes betartás és betartatás mindenki részéről.
- Ha a nem kívánt agressziót büntetjük, ezt össze kell kapcsolnunk minden esetben a megfelelő megoldás ismertetésével. Elemezhetjük az esetet négyszemközt, illetve ha mindenkit érint, csoportmegbeszélésen beszéljük meg - eredményesebb lehet a következő, nem kívánatos megnyilvánulások megelőzésére.

Iskolakerülés megelőzése, kezelése

Az iskolakerülések hátterében sokszor iskolai kudarcok, tanulási nehézségek állnak. A gyermekek az iskola verseny- és teljesítmény centrikus légkörében állandó tanulmányi nehézségekkel küszködnek, mivel a traumák okozta lelki terhek miatt kisebb a teljesítőképességük a normál családban élőkéhez képest.

Az iskolakerülés lehet kudarckerülés is. A rossz jegyek gyakran együtt járnak azzal, hogy a tanuló a tanárokkal személyes konfliktusba keveredik, az osztálytársai „kinézik", perifériára kerül, esetleg bűnbakká válik. Sokat segíthet a probléma kezelésében a tanárokkal való rendszeres és jó kapcsolat kiépítése, együttműködésük elnyerése. Segíthet egy-egy tantárgyból korrepetitor fogadása, rendszeres korrepetálás, foglalkozás. Amennyiben iskolában a növendék helyzete ellehetetlenül segíthet egy iskolaváltás, más alternatív iskolatípus megtalálása, ahol jobban tolerálják a problémás gyerekeket. Átmenetileg egy fél évig a magántanulói státusz is segíthet, azonban hosszú távon nem célszerű, ugyanis így a szükséges szocializációt nem biztosítjuk teljes körűen a gyermek számára. Ha a gyermek állapotában nem tudunk elérni javulást, sőt a tanulási zavarok súlyosbodnak és viselkedési zavarok is fellépnek, felvetődik a gondozási hely módosítás, speciális ellátás bevezetése. Ilyen esetben a gyermekvédelmi gyámmal való egyetértés esetén a vezető nevelő indítványozza a szakértői bizottság felé a gyermek gondozási helyének megváltoztatását.

Újonnan érkező, vagy kiszolgáltatottabb gyermekek és fiatalok kihasználásának, megalázásának elkerülése, visszaszorítása érdekében alkalmazott módszerek:

A kisebb gyerekeknek a nagyobb gyerekek által való kiszolgáltatottságának bántalmazásának több fajtája létezik. A verésen a kényszerítésen túl, a zsebpénz elvétele, saját használati tárgyainak elvétele, esetleg bűncselekményre való felhasználás.

A nevelőknek, gondozóknak kötelessége figyelni ezekre a jelenségekre, törekedni kell ezek visszaszorítására, felszámolására.

A kisebbet sokszor megfélemlítik és ő nem meri a felnőtteknek mondani, hogy a nagyok bántalmazzák. Azonban ez is felderíthető és észrevehető, hiszen a bántalmazásnak számtalan jele lehet, és ha a nevelő, gyerekfelügyelő megfelelően jelen vannak a gyerekközösségben, megfelelő személyes kapcsolatokat alakítanak ki a gyerekekkel, különböző jelekből könnyen felismerhető. Ilyen lehet például az, ha a kisebbek feltűnő módon a felnőtt közelségét, biztonságát keresik. Valamint az is gyanús lehet, ha a kisebb gyermek túlzottan próbál a nagyobb gyermek kedvébe járni.

A gyerekek gyakran küzdenek indulatkezelési problémákkal, ezért agresszív szadisztikus hajlamaikat, más téren kell velük levezettetni. Ilyen például a sport, kirándulás, játék. Fontos, hogy ezek a gyerekek megfelelő pszichoterápiában is részesüljenek. Felderítjük, hogy a nagyobb gyerek bántalmazza a kisebbet, akkor nagyon fontos eszközök, hogy az egész csoportgyűlésen az összes gyerekkel a problémát megbeszéljük. Az eltitkolt, el nem fogadott cselekmények váljanak nyílttá, fontos a bántalmazott, bántalmazó szembesítése.
El kell érni a bocsánatkérést, megbocsátást, kibékülést. A bántalmazott gyermek ne kapjon tettéért megtorló büntetést. Inkább a konfliktusba került gyerek közötti viszony rendezésére, emberivé tételére kell törekedni. Olyan is előfordul, hogy kisebb gyerek kárt okoz nagyobb gyereknek és ezt a nagyobb megtorolja, kártalanítás címén a kisebb gyerekek pénzét elveszi. Ez az önbíráskodás, amit szintén nem szabad megengedni. Arra kell nevelni a gyerekeket, hogy ha neki kárt okoztak, akkor szóljon a felnőttnek és akkor felnőtt segítségével lehet a kár megtérítését rendezni. Így elkerülhető az önbíráskodás és a kár is megtérülhet.

Addiktológiai és drogprevenciós ismeretek

A fiatalok között egyre komolyabb problémát jelentenek a pszichoaktív szerekkel való visszaélések. Gyermekotthonunk növendékei is az erősen veszélyeztetett csoporthoz tartoznak.
A RÉV Drogambulancia a Nemzeti Drogstratégia szellemében egy komplex egészségfejlesztési és drogmegelőzési programot dolgozott ki, amely vállalja az önkéntességen alapuló foglalkozást azokkal a fiatalokkal, akik valamilyen módon kapcsolatba kerültek valamilyen tudatmódosító szerrel. Minden évben előadást tartanak intézményünkben. Fontosnak tartják, hogy a nevelők tudjanak kommunikálni egymással és a vezetéssel. A nevelőkre-gondozókra azért helyeznek nagy hangsúlyt, mert úgy gondolják, hogy elsősorban a nevelési munkához team munkára van szükség, amelyben mindenkinek a véleménye és világlátása egyformán fontos. Másodlagos haszna a képzésnek az is, hogy ez értékmutató lehet a diákközösségek számára is.

Bűnmegelőzési ismeretek

A szervezett bűnözés és módszereinek megismerése fontos mind a növendékeink, mind munkatársaink számára. Az emberkereskedelem és a kábítószer terjesztés területén különösen veszélyeztetettek gyermekeink. A kábítószerre való rászoktatás, a terjesztésbe való beépítés módszereinek ismerete, mind nagyon fontos lehet. Ezért a rendőrség bűnmegelőzési szakemberei évente ismeretterjesztő előadásokkal keresik fel gyermekotthonunkat. Ezek az alkalmak minden nagyon sok új információt, segítséget adnak a munkatársak és a gyermekek részére is.

15. Jutalmazás, büntetés

A jutalmazás és elmarasztalás elvei:

A mindennapi munkánk során fejlesztjük a gondozott gyermekek, fiatalok értékelés iránti érzékenységét. Törekszünk arra, hogy a gondozottak érzékennyé váljanak a nonverbális megerősítésre, vagy elmarasztalásra.
A házirendünk tartalmazza a jutalmazás rendszerének elemeit és a büntetések alapvető formáit is.
A gondozott gyermek egyéni különbözőségeit figyelembe véve minden sikeres teljesítményt meg kell erősíteni.

Elveink:

- A jutalmazás fokozatait a gondozottak bevonásával alakítjuk ki.
- A jutalmazásoknak következetesnek kell lenniük.

- A jutalmazás során kerülni kell a kivételezést
- A jutalmazás – ha fennállnak a feltételei, - lehet kollektív
- Folyamatosan visszajelzést adunk, tehát jutalmazunk, büntetünk, nem csak szavainkkal, hanem metakommunikáció útján is.
- Mind a jutalmazások, mind a büntetések gyakorlatában a következetességre, s a közvetlenségre törekszik intézményünk. Elengedhetetlen, hogy valóban kövesse elmarasztalás a kioltani kívánt viselkedést, a megerősítésre szánt magatartást is jutalmazzuk, főleg, hogyha előzetesen ebben megegyeztünk a gyermekkel.
- Minden helyzetben közvetlen az adekvát, vagy inadekvát tetteket követi jutalom vagy büntetés, amely nem mutat mennyiségi, minőségi értelemben véve jelentős különbségeket a gyermekotthoni csoportok között, mivel az megzavarná a gyermekek értékrendjét, érthetetlenné válna számukra, hogy miért vannak eltérőképpen értékelve a különböző kortársak.
- Amennyiben egy gyermek bizalmi kapcsolatot épít ki a felnőttekkel szemben, és tisztázottak az egymással szemben támasztott elvárások, lehetőségek, akkor a gyermekben kialakul egy egészséges megfelelési vágy. A nevelő, gyermekfelügyelő ennek fényében értékeli a gyermeket szóban, mely fontos emocionális hatása révén hatékonyabb, mint a tárgyi jutalom, vagy különböző büntetési formák.
- A gyermekotthonunkban semmilyen formában nem alkalmazhatnak a dolgozók sem fizikai kényszert, sem fizikai büntetést. Helytelen viselkedésformák esetében meg lehet kérni a gyermeket, hogy gondolkozzon el viselkedésén, – mindig a viselkedést minősítjük -, higgadjon le.
- A pozitív megerősítéseket több személy jelenlétében alkalmazzuk, így azok mintaként is szolgálhatnak, az elmarasztalásokat, főleg egy verbális agresszióval társuló helyzetben, érdemes négyszemközti helyzetben tisztázni.
- A gyerekeknek biztosítjuk a nem megfelelő cselekedetek jóvátételét, későbbiekben a lezárt eseteket nem emlegetjük fel. Sokszor tisztázásra szorul, hogy melyik tett, miért nem helyénvaló, kiket érint, kire miként hat, s így érthetőbbé válhat, hogy miért marasztaljuk el.
- Jutalmazhatjuk a gyermeket az előre kialakított szabadidős programokon felül további lehetőségek felvetésével, megvalósításával. A bizalmunk jutalom értékű lehet, hogyha megbízzuk a gyermeket önállóságot igénylő feladatokkal, s amennyiben ezekben a helyzetekben az elvárások szerint cselekszik, akkor a továbbiakban is lehetőséget kap erre.
- Amennyiben valamelyik gondozott elfogadhatatlan magatartást tanúsít, a rendet megbontja, illetve kötelességeit nem teljesíti, másokkal szemben agresszíven viselkedik büntetésben részesülhet.
- A fegyelmi vétség kivizsgálása elsősorban a nevelő feladata, melyhez segítséget nyújt az ott dolgozó gyermekfelügyelő is.
- Súlyosabb esetekben a gyermekotthon vezetője vizsgálja ki az ügyeket. Az ő feladatuk is egyben a büntetés kiszabása, amely nem kötelező, hanem mint lehetőség merül fel.
- Minden súlyosabb magatartás problémánál az eset súlyosságától függően feljegyzést, illetve jegyzőkönyvet kell felvenni, ami bekerül a gondozott személyi anyagába.
- Első esetben ne büntetést adjunk, hanem egy lelki beszélgetéssel hassunk a rendbontóra.
- Amennyiben elfogadhatatlan cselekedetei visszatérők, úgy sor kerülhet a büntetés adására is. A büntetés időben ne váljon le nagyon a cselekményről, lehetőleg közvetlenül kövesse azt. A büntetés nagyságát tekintve azt szükséges mérlegelni, hogy milyen büntetésforma az, amelyik az adott növendék számára az adott cselekményt tekintve se túl erős, se túl enyhe.

- A büntetés nem lehet öncélú, nem lehet kollektív, nem lehet megszégyenítő, nem sértheti a növendék alapvető emberi jogait. Ezért nem alkalmazható testi fenyítés, lelki megalázás.
- Lehetőséget kell biztosítani a növendéknek, hogy a részére kiszabott büntetést valamilyen önként vállalt jóvátétellel kiváltsa. A jóvátétel lehet valamilyen a közösségért, vagy valamelyik társáért végzett önkéntes munka, jó cselekedet.
- A büntetés területei: kimenő idő korlátozása, jutalommegvonás, közösségi rendezvényekből való kizárás.

16. A gyermekotthon kapcsolatrendszere

A gyermekotthonban elhelyezett gyermekek megfelelő színvonalú ellátásának biztosítása és ellenőrzése érdekében a munkatársak folyamatosan együttműködnek egymással.
A nevelő, és a gyermekfelügyelő elsődlegesen a gondozási – nevelési folyamatban nyújt segítséget. A gyermekvédelmi gyám elsődlegesen a gyermek hivatalos ügyeiben jár el, valamint segíti és felügyeli a gondozási-nevelési munkát (ha van kirendelt gyám). Az együttműködés elsődlegesen személyes találkozásokat és jelenlétet kell, hogy jelentsen.
A hatékony együttműködés érdekét szolgálja a kettő hetente működő esetmegbeszélő csoport, amelyen a gyermekekkel kapcsolatban lévő munkatárs, vezető és lehetőleg a gyermekvédelmi gyám is részt vesz.
A gyermekotthonban tevékenykedők, folyamatos kapcsolatban állnak a gyermekek oktatási-nevelési intézményeivel, az egészségügyi ellátókkal, rendőrséggel, a gyermekjóléti szolgálatokkal és a gyámhatóságokkal.
Az oktatási intézményekkel és az egészségügyi szolgáltatókkal a gyermekvédelmi gyámkapcsolata is rendszeres. (Ha van kirendelt)
A gyermekjóléti szolgálatokkal és a gyámhatósággal munkatársaink tartják rendszeresen a kapcsolatot személyesen, illetve helyzetértékeléseik kapcsán írásban. A nevelő a kapcsolattartások során, a gyermekjóléti szolgálat szociális menedzsere látogatásai, illetve felülvizsgálati értekezletek alkalmával működik együtt ezen intézményekkel, esetenként egyházi és civil szervezetekkel.

A gyermekotthon és a gyermekjóléti szolgálat együttműködése
A gondozási hely szakemberei az illetékes gyermekjóléti szolgálat szociális menedzser folyamatos és együttműködő munkakapcsolatot építenek ki, összehangolt koncepció és cselekvés (munkamegosztás) alapján, egyeztetett célokat és módszereket követve, a segítő feladatokat megosztva, egymás tevékenységét kiegészítve végzik a család támogatását.

Célunk, hogy a segítő szakemberek egyeztetett, egységes koncepciója mentén történjen a család gondozása. Hatékony családgondozással törekszenek a családot ismét alkalmassá tenni a gyerek nevelésére.

- A gyermekvédelmi gyámnak, nevelőnek és a gyermekjóléti szolgálat esetmenedzserének személyes kapcsolatfelvételére első alkalommal az elhelyezési értekezleten kerül sor.
- A gyermekotthon vezetője a gyermek befogadásáról haladéktalanul értesíti az illetékes gyermekjóléti szolgálatot.
- A gyermekjóléti szolgálat esetmenedzsere nevelésbe vétel során rendszeresen kapcsolatot tart telefonon vagy személyesen a gondozási hellyel.
- A gyermek nevelője minden olyan esetben, amikor a gyermek ellátását érintő lényeges kérdésben (gondozási forma, gyám személye, gondozási hely, kapcsolattartási

szabályozás stb.) változtatást kezdeményez, előzetesen írásban tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot az adott kérdésben (pl. kapcsolattartási szabályozás) és vele egyeztet.
- A gyermekotthon vezetője a gyermek gondozásának megszűnéséről értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.

A gyermekvédelmi gyám, és a gondozási hely együttműködése

A gyermek gyermekvédelmi gyámja, a gyermek ellátásában közreműködő szakemberekkel összehangolt együttes tevékenységgel segíti elő a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervének megvalósulását, a gyermek hazagondozását.

- Az egyéni gondozási-nevelési terv kidolgozásában szükség szerint a gyermekvédelmi gyám is részt vesz, valamint a végrehajtásban közreműködik. Tanácsaival segíti a terv elkészítését és teljesítését.
- A gyám a gyermeket és a gondozót szükség szerint, de legalább kéthetente felkeresi a gondozási helyen.
- A gyám és a gondozó az egyéni elhelyezési tervben feltüntetett ellátási (oktatási, gondozási, nevelési, fejlesztési, családgondozási) feladatokról megbeszélést folytat.
- A gyám és a gondozó a gyermek sorsát érintő lényeges döntések meghozatala előtt szükség szerint konzultál egymással.

Egyéb intézményekkel, hatóságokkal való együttműködés

Az intézményt külső kapcsolataiban elsősorban az intézményvezető, annak helyettese, valamint az intézményvezető megbízásából a gyermekotthon vezető képviseli. A különböző típusú feladatok végzése során a dolgozók munkaköri leírásuknak megfelelő mértékben és felelősséggel tartják a kapcsolatot az egyes intézményekkel.

Kapcsolataink:

Szakmai kapcsolatok:

1. Intézmény vezetés
2. Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság
3. Gyámhatóságok
4. Nevelési Tanácsadó
5. Vas Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
6. Alapellátás
7. Vas vármegyei gyermekotthonok
8. Központi elhelyezést biztosító gyermekotthonok

A gyermekvédelmi rendszer minden egyes tagjával próbálunk pozitív, kölcsönös segítő kapcsolatot kialakítani. Szem előtt kell tartanunk, hogy a cél minden esetben egy jól funkcionáló munkakapcsolat kell, hogy legyen!

Egészségügyi szolgáltatókkal való kapcsolatok:

- Egészségügyi intézmények
- NNK
- Házi orvosok
- Szakrendelések
- Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Gondozó és Szakrendelés

A gondozott gyermekek egészségügyi állapotát a gyermekotthon dolgozói kísérik figyelemmel. Iskoláskorú gyermekeink egészségi állapotát az intézményi orvos és védőnő rendszeresen ellenőrzi. A szükséges védőoltásokat ő biztosítja.
A naprakészen vezeti a gyerekek egészségügyi dokumentációját, a szakrendeléseken és kontrollokon kapott leleteket minden esetben bemutatjuk neki.

Oktatási-nevelési intézmények:

- Óvodák
- Általános iskolák
- Középiskolák
- Gyakorlati helyek

Az iskolákkal fontos a lehetőség szerinti napi kapcsolat fenntartása. Lehetőség szerint megjelenünk minden iskolai rendezvényen, nyílt órákon, ünnepségeken és a szülői értekezleteken is.
Az osztályfőnökökkel általában heti kapcsolattartás a jellemző, de ha bármilyen kirívó eset történik, vagy ha a gyerek nem megy be az iskolába, rögtön jeleznek felénk az osztályfőnökök.
A tanulók egy része szakközépiskolába jár. Az elméleti képzés itt gyakorlati helyen történő oktatással is kiegészül. Elmondható, hogy a gyakorlatvezetőkkel kifejezetten jó az együttműködésünk, bármilyen ügyben kereshetjük őket. Mi is próbálunk segítségükre lenni gyerekeink mindennapi gyakorlatának szervezésekor, illetve aktívan jelen vagyunk az általuk tartott szülői értekezleteken és fogadóórákon.

Helyi önkormányzat, gencsapáti intézmények.

Igazságügyi és büntetés-végrehajtási intézmények

- Rendőrkapitányságok
- Bíróságok
- Speciális intézetek
- Pártfogó felügyelői hálózat

A rendőrséggel, azon belül is a szombathelyi rendőrkapitánysággal szinte napi kapcsolatban állunk.
A pártfogói hálózattal, személy szerint a pártfogóval kölcsönösen jó a munkakapcsolatunk. Az intézetbeli gyerekeknek általában ugyanaz a személy van kijelölve, mert területi illetékesség szerint ugyanaz a pártfogó foglalkozik a gyerekekkel.

17. Kapcsolattartás a családdal

A gyermek szüleivel és más hozzátartozóival történő kapcsolattartásának módját, idejét a gyámhatóság a határozatában állapítja meg. A személyes kapcsolatok ápolása esetén, amennyiben arra a gyámhivatal felhatalmazást ad, az eltávozás és szabadság engedélyezésére a gondozási hellyel történő egyeztetést követően a gyermekvédelmi gyám jogosult.

A kapcsolattartás formái:

- Folyamatos és időszakos kapcsolattartás
- Felügyelt kapcsolattartás
- Levelezés

- Telefonkapcsolat
- Ajándék- csomag küldés/ fogadás
- Email

Gyermekotthonban a gyermekek szülőket, családtagot, látogatót fogadhatnak látogatási időben, kultúrált formában és zavartalan körülmények között.

Látogatás rendje:

- hétköznap csak kivételes esetekben és előre egyeztetett időpontban
- hétvégén: szombaton és vasárnap délelőtt 9-12 óráig

Az elrendelt felügyelt kapcsolattartás esetén meghatározott helyszínen kerül sor a kapcsolattartásra, ahol biztosítani kell a kulturált és zavartalan körülményeit. A cél, hogy a gyermek számára biztonságos körülmények között segítse elő a kapcsolattartásra jogosulttal a családi kapcsolat felépítését vagy helyreállítását.
A felügyelt kapcsolattartásra az OGYSZ Vas Vármegyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatánál a kapcsolattartást felügyelő szakember jelenlétében és tanácsadása mellett kerül sor.

Közös programok szervezéséről a szülőt előzetesen tájékoztatjuk, az ilyenkor elmaradt látogatás pótlására lehetőséget biztosítunk.

18. A minőségbiztosítás elemei

Agyermekotthonban dolgozó munkatársak alkalmasságát felvételi beszélgetés keretében az intézmény vezetése (intézményvezető, intézményvezető-helyettes, gyermekotthon-vezető) vizsgálja.
Az alkalmasság kritériumai: előírt szakmai végzettség, egészségügyi státusz, pszichés és személyiség állapot, motivációs vizsgálat.
A felvételi beszélgetésen felkérésre részt vehet az intézmény pszichológusa is.
A gyermekotthondolgozói szakképzett munkatársak, akik a rájuk váró feladatokra önképzéssel, helyi vagy akkreditált képzéssel készültek (készülnek).
Emellett időnként szupervíziós, csoportos szupervíziós foglalkozásokon, 2 hetente esetmegbeszéléseken, évente belső képzéseken fejlesztik tudásukat. Az esetmegbeszéléseken a gyermekotthon szakmai munkakörben lévő munkatársai vesznek részt. Az esetmegbeszélés az intézményvezető, vagy/és a gyermekotthon vezető vezeti.
Az ülésen a gyermekekkel kapcsolatos helyzet értelmezése, terápiás lehetőségek áttekintése, teendők megbeszélése, közös konszenzusos fellépés kidolgozása a feladat.

A gyermekotthonban dolgozó nevelő, gyermekfelügyelők és a gyermekvédelmi - asszisztens rendelkeznek munkaköri leírással, valamint olyan mentalitással, gyermekszeretettel, hogy képesek ellátni a beutalt gyermekek gondozását, nevelését, oktatását.

A dolgozók részt vesznek a jogszabályban előírt pedagógus és szociális továbbképzésben is. A szakmai továbbképzések szervezése a képzési terv alapján, a gyermekotthon vezetővel, humánpolitikai ügyintézővel történő egyeztetést követően az aktuálisan elérhető képzési lehetőségek feltérképezésével történik.

Az intézményvezetője gondoskodik arról, hogy a bántalmazási esetekkel összefüggésben elkészített Módszertani útmutatóban foglaltakat az intézmény valamennyi munkavállalója

megismerje, a megismerés tényét aláírásával igazolja. Az új munkavállalókat a belépésüket követően 14 munkanapon belül kell megismertetni a Módszertani útmutató tartalmával. Az intézményvezető havi szinten gyermekotthonvezető értekezletet tart, ahol évente legalább egy alkalommal összegzik, megbeszélik a gyermekbántalmazásokkal kapcsolatos eseteket, közösen értelmezik a Módszertan tartalmát és egyeztetnek annak alkalmazásáról.

19. Szakmaetikai kérdések

Etikai kérdések iránymutatásaként a mindenkori szociális munka etikai kódexét alkalmazzuk.

Ezen túl a munkavégzés során a következő szakmaetikai előírásokat, ajánlásokat be kell tartani:

- A gyermekotthondolgozóinak és a gyermekeknek az egymáshoz való viszonya a személyiség tiszteletére épül. Elvárja a kölcsönös tapintatot, megértést és ésszerű határokig a toleranciát.
- Az otthonbantevékenykedők munkájukat csak az elhelyezett gyermekek és munkatársaik jogainak és érdekeinek messzemenő figyelembevételével végezhetik.
- Az otthondolgozója munkájáért a gyermektől, annak képviselőjétől, szülőjétől pénzt, vagy egyéb ellenszolgáltatást nem fogadhat el.
- A munkatársak tevékenységüket a munkaköri leírásban rögzítettek alapján, az intézmény munkarendje, szabályzatai szerint kötelesek végezni.
- A gyermekotthon dolgozóit a gyermek és hozzátartozója egészségi állapotával, családi, vagyoni vagy egyéb körülményeivel kapcsolatban tudomásukra jutott adat, információ vonatkozásában titoktartási kötelezettség terheli, függetlenül attól, hogy ezeket milyen módon ismerték meg.
- A kollégák a tudomásukra jutott, szakmai munkával kapcsolatos információkat csak az ügyben érdekelt munkatársakkal, vagy szakmai partnerekkel oszthatják meg. A titoktartási kötelezettség vonatkozásában kivételt képez, ha jogszabály tájékoztatási kötelezettséget ír elő.
- Bárminemű szakmai véleményalkotás, nyilatkozat megtételekor minden esetben tekintettel kell lenni a hivatali titoktartásra vonatkozó rendelkezésekre (jogszabályi rendelkezések, SZMSZ), valamint az intézmény jó hírnevére és az intézménnyel kapcsolatban álló gyermekek, szülők érdekeire.
- Nyilvános internetes oldalakra sem az intézménnyel, sem a gyermekekkel, sem a munkatársakkal kapcsolatos véleményt nem lehet feltenni. Ennek megsértése fegyelmi felelősséggel jár.
- A munkatársaknak elemi érdekük és kötelességük a jól működő, etikus munkahelyi kapcsolat ápolása minden az intézményben dolgozó kollégával, külsős szakemberrel.

20. Dokumentáció

A gyermekotthonbana következő dokumentációk vezetése kötelező:

- Eseménynapló: napi információk, cselekmények, események pontos leírása. Tájékoztató a csoport életéről. A mindenkori szolgálatban levő dolgozó vezeti, a történteket rögzíti, munkaideje végén lezárja és aláírja.
- Regisztrációs (létszám) napló, mely tartalmazza a gyermekek nevét, státuszát, a bekerülés időpontját (honnan) ill. a távozás helyét (hová) és időpontját. A létszámnapló napi szinten vezetett dokumentum, amely tartalmazza az ellátott

gyermekek névsorát, a hiányzó gyermekek neveit, valamint a hiányzás okát is. (engedély nélkül, vagy engedéllyel való távozás, kapcsolattartás, kórházi, terápiás kezelés stb.).

- Egyéni dosszié (iratgyűjtő), mely tartalmazza a gyermek személyes adatait, okmányait, állapotával, helyzetével kapcsolatos összes iratanyagot. Része a nevelői jellemzés, mely a bekerülés kori, majd az eltávozáskor készülő helyzetelemzést foglalja magába.
- Egyéni gondozási-nevelési terv („GH-1 adatlap): nevelésbe vétel esetén a gyermek gondozásával-nevelésével kapcsolatos célokat és konkrét feladatokat tartalmazza.
- Helyzetértékelés (GH-3 adatlap): a gyermek nevelésbe vételének felülvizsgálatára szolgáló adatlap, melyen a gondozási-nevelési tervben foglalt feladatok értékelése történik.
- Zsebpénz-nyilvántartólap, melyben nyomon lehet követni a gyermek zsebpénzének folyósítását, aktuális egyenlegét, az átvétel regisztrálását.
- Munkaterv, mely minden évben havonként kidolgozva jeleníti meg a legfontosabb folyamatos és aktuális feladatainkat, tárgyi és személyi feltételeinket, nevelő és oktató munkánkat, munkafoglalkozásainkat, intézménylátogatásokat, kulturális, szabadidős és sportprogramjainkat és a továbbképzéseket.
- Kapcsolattartási napló, ami az ellátásban részesülők és hozzátartozóik kapcsolattartásának dokumentálására szolgál.
- Nyilatkozat a gyermek befogadásakor a tájékoztatási kötelezettségről.
- Ruházat beszerzési napló, Ruhaleltár,amelyekben az ellátásban részesülők éves ruházati ellátását követjük nyomon.
- Gyógyszeres nyilvántartás, melyen a gyermekek részére kiadott gyógyszer neve, mennyisége és a gyógyszerelés időpontja szerepel. Az állandóan gyógyszerelésre szoruló gyermekek esetében egyéni nyilvántartás kerül vezetésre. A szükség esetén kiadott gyógyszerek (fájdalom- és lázcsillapító) pedig csoportszinten kerülnek rögzítésre.

21. Személyes és közösségi érdekek képviselete

A nevelésbe vett gyermek és fiatal koruknál és helyzetüknél fogva kiszolgáltatottabbak. Ezért hangsúlyos a jogaik biztosítása, érdekeik képviselete. A szakemberek felelőssége, hogy a gyermek ismerjék jogaikat és kötelezettségeiket, hogy megtanuljanak élni velük, valamint aktívan képviselniük kell a gondozásban élő gyermek érdekét. Emellett elő kell segíteni az önképviselet, véleménynyilvánítás és érdekképviselet elsajátítását, gyakorlását.
Megfelelő formában ki kell építeni a gyermek véleménynyilvánításának fórumait. Ezek konkrét megjelenítése a házirendben történik.
A gyermek saját gondozásával, nevelésével kapcsolatos szempontjait, véleményét, elképzeléseit a nevelő, gyermekvédelmi gyám a döntések meghozatalánál minden kérdésben közvetlenül meghallgatja.
Biztosítani kell, hogy minden olyan esetben, amikor indokolt (az életkora és egészségi állapota lehetővé teszi), továbbá amikor a gyermek vagy a gyámhatóság kifejezetten kéri, a gyermek jelen lehessen az évenkénti rendes vagy soron kívüli felülvizsgálatai tárgyaláson.
A gyámhatóság képviselője a felülvizsgálati tárgyaláson meghallgatja a gyermeket, amennyiben életkora miatt akadályba ütközik az önálló véleménynyilvánítása, e jogának érvényesítésében a gyermekvédelmi gyám jár el.

Minden fontos információt megadva a nevelő tájékoztatja a gyermekeket az intézmény érdekképviseleti fórumának fennállásáról, feladat- és hatásköréről, különös tekintettel tagjainak köréről.
A nevelő biztosítja, hogy a gyermek (és hozzátartozói) a gyermekjogi képviselő személyét és a vele való kapcsolat felvételének módját megismerhessék: a gyermek számára rendelkezésre bocsátja a gyermekjogi képviselő nevét, telefonszámát, fogadóóráinak helyét és időpontját, és informálja a tevékenységéről.
A gyermekek panaszjogának gyakorlását anonim módon a panaszláda használatával biztosítjuk. A panaszláda használatát külön szabályzat rögzíti.

Érdekképviseleti fórum
Az intézmény fenntartója meghatározza az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgáló érdekképviseleti fórum megalakításának és működésének szabályait.
Az érdekképviseleti fórum szavazati jogú választott tagjai:
- a gyermekönkormányzat képviselői (ha van ilyen)
- az ellátásban részesülő gyermek szülei vagy más törvényes képviselői, illetve a fiatal felnőttek képviselői
- az intézmény dolgozóinak képviselői
- az intézményt fenntartó képviselői

Az érdekképviseleti fórum megvizsgálja az elé terjesztett panaszokat, és a hatáskörébe tartozó ügyekben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményezhet a fenntartónál, az intézmény ellenőrzését ellátó gyámhivatóságnál, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél.
Az érdekképviseleti fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről. Az érdekképviseleti fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.
A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, valamint a gyermekönkormányzat és a fiatal felnőtt, továbbá a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó érdekképviseleti és szakmai szervek a házirendben foglaltak szerint panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél, vagy az érdekképviseleti fórumánál:
1. az ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
2. a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelezettségszegése esetén.

A gyermek amennyiben méltánytalanság vagy sérelem éri, orvoslása céljából közvetlenül fordulhat a vele közvetlenül kapcsolatban állókhoz (nevelő, gyermekfelügyelő, gyermekvédelmi gyám, pszichológus, stb.), az intézményvezető-helyetteshez, vagy az intézményvezetőhöz.
A munkatársak a tudomásukra jutott panaszos ügyben kötelesek a szolgálati út betartásával eljárni, s annak kivizsgálásában, s megoldásában közreműködni. Amennyiben a panaszos sérelme vizsgálatának eredményéről nem kap tájékoztatást lehetősége van további fórumokat megkeresni.

Az intézmény ***Érdekképviseleti Fórumán*** túl a gyermekek jogainak védelmét, s őket magukat azok megismerésében és érvényesítésében a ***Gyermekjogi Képviselő*** segítik.

A *Gyermekjogi képviselő* feladatai:
- segít a gyermeknek panasza megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását,
- támogatja a gyermeket az állapotának megfelelő ellátáshoz való hozzájutásról,
- eljár a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője, a fiatal felnőtt valamint a

- gyermekönkormányzat megkeresése alapján,
- részt vesz a nevelés bevételi tárgyaláson, különös tekintettel a speciális ellátási
  - szükségletű gyermekek elhelyezésére

Jogosult a gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működési területén tájékoztatást, iratokat kérni és a helyszínen tájékozódni.

A Gyermekotthon gyermekjogi képviselője:
Turi Renáta gyermekjogi képviselő
INTEGRÁLT JOGVÉDELMI SZOLGÁLAT
Mobil: +36 (20) 489 9642
E-mail: renata.turi@ijsz.bm.gov.hu
Lev. cím: 1365 Budapest, Pf.: 646.
Web: www.ijsz.hu
Vas megye mindenkori gyermekjogi képviselőjének elérhetősége az intézmény központjában, valamint a lakásotthonban is kifüggesztésre került.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi intézmények kötelessége az ellátottak panaszjogának érvényesítéséről gondoskodni oly módon, hogy az érdekképviseleti fórum mellett panaszláda használatát biztosítja.
Intézményünk minden egyes egységénél ***panaszládát működtetünk*** külön szabályzat szerint.

A gyermekotthon munkatársai jogaik esetleges sérelme esetén annak orvoslását az intézmény vezetőjétől kérhetik. Amennyiben panaszuk kivizsgálása nem történik meg, arról nem kapnak értesítést, vagy eredményét nem tudják elfogadni, az általuk ellátottakhoz hasonlóan fordulhatnak az Érdekképviseleti Fórumhoz. Utóbbira elsődlegesen nem egyéni, hanem a munkatársak szélesebb körét érintő probléma, vagy sérelem esetén van mód.

A gyermekotthon munkatársainak lehetőségük van arra is, hogy az intézményt működtető fenntartóhoz forduljanak panaszaikkal, munkajogi jellegű jogsértések esetén pedig a Munkaügyi Bíróság segítségét kérhetik.

A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelem
Alapvető feladat, hogy a személyes gondoskodást végző személyek, kollégák a kötelezettségeik mellett a jogaikról is megfelelő tájékoztatásban részesüljenek. Jogaik ismerete nélkül annak védelme is nehezen megvalósítható, tekintettel arra, hogy ismeret hiányában az esetleges jogsértést fel sem ismernék. Az ismeretszerzés lehetséges formái különösen:

a) a jogszabályokhoz történő internetes hozzáférés lehetővé tétele.
b) szakmai (nevelőtestületi) értekezleteken tájékoztatók meghallgatása.
c) gyermekotthon-vezetőkkel való személyes megbeszélés.
d) a munkavállalót megillető jogokról tájékoztatás az intézményvezető és/vagy intézményvezető-helyettes közreműködésével.
e) intézményvezető és/vagy intézményvezető-helyettes általi tájékoztatás jogszabályok változásairól.

Az intézmény biztosítja a Munka Törvénykönyve és a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény alapján a munkavállalókat megillető jogok gyakorlását, a munkavállalók részvételi jogának gyakorlását.

A munka és tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását szerződés alapján vállalkozó közreműködésével biztosítja a munkáltató, amely lehetővé teszi, hogy a munkavállalók a feladatot ellátó szakemberekhez forduljanak.

A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 459.§ (1) 12. i.) és j) pontja alapján közfeladatot ellátó személy többek között a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenysége gyakorlása során. A törvény védi a közfeladatot ellátó személyt. Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak (Btk. 311. §) a Btk 310. §. szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

A személyes gondoskodást végző személyek, munkavállalók a jogszabályokban szabályozott különböző hatóságokon, egyéb intézményeken túl jogaik védelmével kapcsolatosan fordulhatnak közvetlen felettesükhöz (gyermekotthonvezető), és az intézményvezetőhöz is.

22. Információáramlás:

Fontos, hogy a gyermekeket érintő információk érthető módon eljussanak a gyermekekhez, illetve ezek hatásának visszacsatolása is megtörténjen. Az eszközök: faliújságok, gyermekújság, megbeszélések, gyermekotthonos online közösségi háló, stb.
A faliújságok (közösségi hálón való megjelenés) szerkesztése az elnökség ellenőrzésével a csoportközösségek feladata. Így a gyerekek maguk is részt vesznek az információ szolgáltatásában. A gyermekújság szerkesztését állandó stáb látja el, megjelenése rendszeres. Az elkészített produktumoknak egyrészt ízlésformáló hatásuk van, másrészt közvetítik a felnőttek felé a gyermekek aktuális gondolatvilágát, megmutatják érzéseiket, értékeiket.

A gyermekönkormányzat véleményt nyilváníthat az intézmény vezetőjénél a bentlakásos gyermekintézmény működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben, amit az intézmény vezetője figyelembe vesz.
A Gyermekönkormányzat a gyermekotthon növendékeinek céltudatosan szervezett és irányított demokratikus és öntevékeny szervezete. Célunk, hogy - a többségében már serdülőkorú - gyermekeink minél nagyobb mértékben váljanak saját életük irányítójává. Bontakozzon ki a demokratizmus, a gyermekek legyenek tisztában jogaikkal és kötelezettségeikkel.

A Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti Szakmai Programját a gyermekotthoni nevelőtestület a mai napon jóváhagyta.

A Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti Érdekképviseleti Fórumának tagjai a Szakmai Programot megismerték és elfogadták.

Gencsapáti, 2025. 06. 26. ....

/: Szabó Krisztina:/
gyermekotthon vezető

Szombathely, 2025. 06. 26. ....

/: Szabó Anita:/
intézményvezető

ZÁRADÉK:

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság képviseletében a Gyermekvédelmi Központ és Általános Iskola Vas Vármegye Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti Szakmai Programját jóváhagyom.
Jelen szakmai program a Gólyafészek Gyermekotthon Gencsapáti szolgáltatói nyilvántartásba történő adatmódosításának bejegyzése napján lép hatályba.

Szombathely, 2025. 06. 27. ....

.....
dr. Jári Alexandra
igazgató

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
38.
Vas Vármegyei Kirendeltség